Oordeelsvormende Vergadering: 27 juni 2024
Voorjaarsnota 2024 en Kadernota 2025

N O T U L E N

Voorzitter: dhr. R.T. Metz
Griffier: mevr. M.A.C. van Esterik

1. Opening: Voorjaarsnota 2024

VOORZITTER: Dames en heren, mag ik u vragen om uw plekken in te nemen en de beraadslagingen te staken? Dank u wel. Dan open ik deze bijeenkomst. Het is wat warmer vandaag, maar we hebben maar twee agendapunten. Dat is het goede nieuws, maar het is aan u om dat te doen. Het eerste deel van de bespreking gaat over de voorjaarsnota. Ik zou willen noteren wie daar het woord over wenst te voeren. Mevrouw Wegman, meneer Polfliet, meneer Stormbroek, mevrouw Welschen, meneer Groothuis, meneer De Ruijter. Dat is het vooralsnog. Dan geef ik eerste het woord aan mevrouw Wegman namens de fractie van GGS.

2. Fracties geven hun oordeel over de Voorjaarsnota

MEVROUW WEGMAN (GGS): Dank u wel. U vraagt aan de raad of hij kan instemmen met de voorjaarsnota en de grote projecten. Graag delen we enige kritische kanttekeningen met daarbij wat vragen aan de wethouder. Beleid of risico. U informeert de raad over afwijkingen van zowel beleid, de prioriteiten van de raad als over financiën. In alle paragrafen A van hoofdstuk 2 geeft u heel duidelijk aan dat er geen afwijkingen zijn qua beleid. Er zijn wél actuele ontwikkelingen en risico's. Soms vinden wij die scheidslijn lastig. Als u bijvoorbeeld rapporteert over het uitlopen van de omgevingsprogramma's, gaat dat ook over de uitwerking van beleid. Als dat vertraging heeft, loopt het beleid zelf ook vertraging op. Welke invulling geeft de wethouder aan de definities en hoe is hiermee omgegaan tijdens het opstellen van de rapportage? Dan de drie O's: onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar. Voor zover wij weten, dienen alle afwijkingen aan die drie O's te voldoen. Anders gaat het om nieuw beleid. We zijn gewend om dat bij de tussentijdse rapportages nog eens kritisch te bekijken. U maait echter het gras voor onze voeten weg door zelf alvast aan te geven welke posten niet aan de drie O's voldoen. Dat zijn er elf, en bij de meeste gaat het om de O van onvoorzien, bijvoorbeeld de salarisstijging van BBS die had voorzien kunnen worden en de aanbesteding van het leerlingenvervoer dat is gebaseerd op bedragen uit 2017 en dat had vermeden kunnen worden. De vraag aan de wethouder is: wat is er gebeurd dat er zoveel posten zijn die u had kunnen voorzien of vermijden en hoe gaat u dat in de toekomst voorkomen? Dan nog een onderzoek naar beheervormen van de sportboulevard. Dat is vermijdbaar en uitstelbaar. Waarom kiest u ervoor om het toch op te nemen in deze rapportage? Waarom kan niet worden gewacht tot het onderzoek naar de toekomst van het zwembad van start gaat? De grote projecten: we zijn van mening dat ze goed lopen, maar we vinden wél dat De Oude Tempel en het woonwagencentrum de Meent een beetje stroperig gaan. We zouden graag extra focus willen op deze twee projecten. Met deze kritische kanttekeningen vinden we de voorjaarsnota heel overzichtelijk en kunnen we er, als we een goed antwoord krijgen op de vragen, straks mee instemmen. Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Wegman. U sprak namens de fractie van GGS. Meneer Polfliet, namens de fractie van de Partij van de Arbeid.

DE HEER POLFLIET (PVDA): Dank u wel, voorzitter. In één periode van acht dagen behandelen we drie verschillende boekjaren. Vorige week hadden we de jaarstukken 2023, nu de begrotingswijziging voor 2024, hierna de kadernota voor 2025. Dat vereiste wat mentale boekhoudkundige gymnastiek. Mocht ik de mist ingaan, dan excuses alvast daarvoor. Het is zonde dat de aanbiedingsbrief van het college en de meicirculaire van het Rijk op dezelfde dag vallen en niet zijn meegenomen. Dat maakt het financiële beeld van deze voorjaarsnota direct enigszins onvolledig. Eerste vraag aan het college is: kan dat niet anders? Bijvoorbeeld iets naar voren of iets naar achter, zodat de meicirculaire kan worden meegenomen. De voorjaarsnota is een goed leesbaar, beknopt stuk. Dank daarvoor. U bent ook transparant over enkele fouten. De effecten van die fouten zijn positief en negatief en de bijbehorende bedragen zijn best pittig. Achttien dubbel betaalde facturen, € 28.000 voordelig, niet goed opgenomen, vergroting van de formatie van publiekszaken, twee ton structureel nadelig en niet teruggevorderde btw ter waarde van maar

liefst een half miljoen voordelig. We zouden de nieuwe wethouder van Financiën graag willen meegeven om bovenop het voorkomen van dergelijke fouten te zitten. De opvang van Oekraïners zorgt in de jaarrekening 2023 voor een voordeel van 3,3 miljoen en daarmee was het de hofleverancier van het positieve saldo van 4,6 miljoen. U geeft aan dat er voor deze post nu nog geen uitspraken gedaan kunnen worden over dit jaar en dat dit volgt in de najaarsnota. Vorig jaar werd de najaarsnota in de raad vastgesteld in december. Stel nu dat er weer een vergelijkbaar voordeel zal zijn en dit pas in november/december bekend is, dan heeft de raad nog maar erg weinig sturingsmogelijkheden. Wellicht dat er nee gezegd wordt tegen investeringen of uitgaven uit budgettenoverwegingen, terwijl het budget er misschien is. Overigens werd in de najaarsnota 2023 niets vermeld over deze regeling, maar wellicht dat het op een andere manier wél gedaan is. Vraag aan het college: kunt u eerder dan de najaarsnota 2024 een raming geven van hoeveel de middelen zijn die u verwacht uit te geven voor dit jaar voor deze regeling? Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Polfliet, namens de fractie van de Partij van de Arbeid. Meneer Stormbroek, fractie POS.

DE HEER STORMBROEK (POS): Dank u wel, voorzitter. Ik vraag me oprecht af waarom ik niet mijn korte broek en mijn slippers heb aangehouden, want het is hier niet te harden, maar daar gaan we het niet over hebben. Ik vind het reuze meevallen met colbert en stropdas. Voorzitter, in de voorjaarsnota worden verschillende punten en afwijkingen belicht die ook wat ons betreft de aandacht verdienen. Ik wil er een paar uitlichten en op basis van de opleggen ook wat suggesties doen voor verbetering. Allereerst de aanzienlijke toename van aanvragen voor reisdocumenten. Dat heeft geleid tot de noodzaak voor twee extra fte's. De regels zijn in 2014 veranderd, waardoor de geldigheidsduur van reisdocumenten is verlengd. Dit roept - in ieder geval bij ons - de vraag op of dit als onvoorzien kan worden beschouwd. Het lijkt logisch dat je deze piek kunt zien aankomen. Eerst een suggestie om te onderzoeken in hoeverre deze processen in de komende vier jaar deels geautomatiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld door gebruik te maken van kunstmatige intelligentie, AI. Dit kan mogelijk helpen om structurele personeelsuitbreiding te vermijden. Wij zijn in ieder geval benieuwd naar de reactie van het college hierop. Daarnaast zien wij dat de afrekening van de dienstverleningsovereenkomst van het RMN een positief resultaat opleverde, maar ook een structurele verhoging van de RMN-begroting, dat die aanzienlijke kosten meebrengt. Hoewel dit kostenneutraal lijkt voor de gemeente, kan dit resulteren in een structurele verhoging van de afvalstofverheffing voor onze inwoners. Klopt deze aanname? Dit is niet de eerste keer dat het RMN met afwijkingen komt in onze voorjaarsnota of in onze najaarsnota. Het zou dan ook nuttig zijn om deze situatie beter in kaart te brengen voor de raad. Is er een strategie te ontwikkelen om de kosten van RMN eerder inzichtelijk te krijgen en voor ons ook beter te beheersen te krijgen? Wat betreft Wmo beschermd wonen is er een financieel voordeel behaald. Dat lijkt echter voor een deel te komen door AVG-regels, waardoor mensen met een licht verstandelijke beperking uit het zicht raken. We hopen dat het college stappen kan ondernemen om beter zicht te krijgen op deze kwetsbare groep en ervoor wil zorgen dat zij de nodige ondersteuning blijven ontvangen. Dan de begrotingswijziging voor BBS. Daar meldt u een incidenteel nadeel van 5,5 ton en een structureel nadeel van ruim 4 ton, voornamelijk door loonstijgingen als gevolg van cao-wijzigingen en extra taken vanuit het Rijk. De inschattingen voor deze wijzigingen waren niet opgenomen in de BBS-begroting van 2024. Dat is zorgelijk. Kan het college er bij BBS op aandringen dat er in de toekomst beter wordt geanticipeerd op cao-wijzigingen en nieuwe taken vanuit het Rijk, aangezien deze kosten misschien niet volledig voorspelbaar zijn, maar wel enigszins? Een specifiek probleem dat de aandacht verdient is de rioleringsproblematiek in Soesterberg. We waarderen de inspanningen om dit aan te pakken, maar stellen voor dat het college duidelijker communiceert over de huidige status van deze problematiek en de genomen maatregelen. De zin - citaat - "Deze middelen worden ingezet voor het verder uitwerken van de rioleringsproblematiek in Soesterberg" kun je dubbelzinnig opvatten. Het zou wellicht beter zijn om te stellen: uitwerken van een oplossing voor de rioleringsproblematiek in Soesterberg, om misverstanden over de plannen van het college hieromtrent te vermijden. We zouden graag willen zien dat u - de raad - de samenleving beter voorziet in een tijdslijn van de uitvoering voor deze oplossingen. Verder geeft u aan te willen starten met de voorbereidingen voor de herinrichting van onder andere de Banningstraat, de Kamerlingh Onneslaan en de Oude Tempellaan, maar dat de uitvoering afhankelijk is van diverse ontwikkelingen. Wij stellen voor dat het college concretere informatie over de uitvoering en een tijdslijnschets voor de aanpak van deze wegen geeft. Dit helpt ons, maar zeker ook de inwoners van Soesterberg om beter voorbereid te zijn op de geplande werkzaamheden. Ten slotte willen wij benadrukken dat het belangrijk is om regelmatig en transparant te communiceren over de gemeentefinanciën in z’n algemeenheid en de impact van de besluiten die wij nemen op onze inwoners. Niet alleen daarover, - ik ga toch weer even terug naar Soesterberg - maar ook over impactvolle gebiedsontwikkeling in Soesterberg zoals De Oude Tempel, Soesterberg-Noord en de mogelijke plaatsing van windturbines en dat u bij

actuele ontwikkelingen het dorp bij voorkeur ook per brief informeert. Dat waren de suggesties, voorzitter. Dank u.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Stormbroek. U sprak namens de fractie van POS. Mevrouw Welschen, fractie van D66.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter. We hebben niet zozeer een vraag over wat we hebben gelezen. Dat is voor ons helder. Wat we hebben gelezen, is reeds genoemd. We hebben vooral een vraag over wat we niet hebben gelezen. Het gaat over de grote projecten. Dat zijn voornamelijk fysieke projecten, maar er is ook een heel groot project in het sociaal domein, namelijk de start van Met Maya. Er wordt niets gerapporteerd op het moment dat er geen afwijkingen zijn, omdat er geen impact is op de gemeentefinanciën. Klopt dat? Loopt het als een zonnetje of is er nog iets te melden over dat project, dat toch erg veel geld kost? Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Welschen, namens de fractie van D66. Meneer Groothuis, Soest2002.

DE HEER GROOTHUIS (SOEST2002): Dank u, voorzitter. De getallen in de voorjaarsnota zijn voor de fractie van Soest2002 duidelijk. Zoals het er nu naar uitziet, zal het begrotingsjaar 2024 afgesloten worden met een tekort. Zo te zien is dit een voorbode van wat ons te wachten staat de komende jaren. Er vallen ons als fractie een aantal zaken op aan de voorjaarsnota, bijvoorbeeld de extra fte's die nodig zijn voor de paspoortenuitgifte. Een maatregel van het Rijk leidt tot een nadeel dat oploopt tot 2 ton per jaar. Wat ons als fractie teleurstelt, is dat de fietsverbinding Soest-Amersfoort in Soesterberg nog steeds niet gerealiseerd kan worden. Dit loopt nu al diverse jaren, maar de verbinding is nog steeds niet gemaakt. Met betrekking tot de wachtlijsten van de Wmo dachten we dat we die hadden ingelopen en nu blijkt dat deze weer oplopen. We moeten investeren in het verkleinen van de wachtlijsten om te voorkomen dat cliënten het slachtoffer daarvan worden. De verbonden partijen leveren altijd weer verrassingen op. Deze zijn soms positief, maar ook vaak negatief, zoals bij BBS. BBS verrast ons vaak op financieel gebied en wij roepen BBS op om in de toekomst haar begroting beter samen te stellen. Dan een andere financiële verrassing. Een onderzoek naar de verwerking van de btw leverde de gemeente een half miljoen op. Je zou bijna vragen: zijn er nog niet meer van dergelijke projecten. Dan zijn we gelijk uit de problemen, denk ik. Voorzitter, ondanks eerder genoemde aandachtspunten kunnen we ons vinden in de voorjaarsnota en stemmen we hiermee in. Dank u.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Groothuis, namens de fractie van Soest2002. Meneer De Ruijter, GroenLinks.

DE HEER DE RUIJTER (GL): Dank u wel, voorzitter. Over het algemeen kunnen we de voorstellen in de voorjaarsnota goed volgen. Op drie onderwerpen, al eerder genoemd vanavond, heeft GroenLinks nadere bestuurlijke duiding nodig om ook echt te kunnen instemmen. Het eerste betreft maatschappelijke ondersteuning bij beschermd wonen. Hier wordt een flink voordeel ingeboekt. We geven minder geld uit dan verwacht. Net als POS vragen wij ons af of dit voordeel betekent dat we een complete doelgroep van de Wmo uit beeld zien verdwijnen. Er staat immers dat door de AVG minder gegevens bekend zijn over de doelgroep met licht verstandelijke beperking. Het kan toch niet de bedoeling zijn, voorzitter, dat de ene wet de uitvoering van de andere belemmert. Hopelijk kan de wethouder garanderen dat dit niet het geval is en we nu geen geld wegsluizen dat bij mensen met een licht verstandelijke handicap had moeten terechtkomen, alleen maar omdat wij ze uit beeld hebben. Het tweede onderwerp is BBS, onze sociale dienst, ook al eerder genoemd. Hier vinden we een structureel nadeel en daarbovenop een incidenteel nadeel dat mogelijk volgend jaar terugkeert. Er staat: "Het is moeilijk in te schatten." Dit betekent toch bijna een miljoen per jaar extra voor BBS. Ik kan mij niet herinneren dat we hier ooit eerder een enkele afwijking van een miljoen via een voorjaarsnota hebben behandeld. Hopelijk kan de wethouder ons geruststellen dat we hier grip op hebben. Met BBS hebben we dat gevoel niet altijd gehad. We zijn ook zeer benieuwd naar wat de raadsrapporteurs hierover gehoord hebben en of zij hier van tevoren ook nog een mening over hebben kunnen vormen. Daar hebben we ze toch voor. Het derde en laatste onderwerp is de piek in aanvragen van reisdocumenten. Ook GroenLinks vraagt zich af waarom dit onvoorzien zou zijn. We weten toch al tien jaar dat de geldigheidsduur van deze documenten verlengd is, maar wat ons nog meer zorgen baart, is het gerommel ten opzichte van de begroting en met de formatie van het webteam. Is dat een vierde O van onzorgvuldig? De omschrijving in de voorjaarsnota verdient wat ons betreft in ieder geval de O van onnavolgbaar. Kan het college hierin beterschap beloven? Dank, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer De Ruijter. U sprak namens de fractie van GroenLinks. Zijn er nog anderen die het woord wensen? Als dat niet het geval is, doe ik even een korte schorsing, zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording.

3. Reactie van de portefeuillehouder

VOORZITTER: Dames en heren, zou ik u mogen vragen om weer op uw plek te gaan staan - zitten is ook goed - en de onderlinge beraadslagingen te staken? Dan geef ik als eerste het woord aan wethouder Financiën, mevrouw Sterenberg.

WETHOUDER STERENBERG: Dank u wel. Ik begin bij GGS. Die had het over de lastige scheidslijnen met de definities voor de O's. Hoe zit dat met de definitie van onvoorzien? Dat is het lastige, want fouten voorzie je sowieso meestal niet, maar we sturen er zoveel mogelijk op en we gebruiken dit ook om weer onze begroting te actualiseren. We hopen dat we toch zo duidelijk mogelijk voor u kunnen verwoorden waarom het één de ene O is. Dan de vragen van de PvdA. Kan de meicirculaire niet anders? Met dezelfde verrassing zitten wij ook altijd. Dan denk je alles klaar te hebben en dan komt toch die meicirculaire ongeveer op de laatste dag van mei. Helaas hebben we het niet in de hand om dat systeem te veranderen. We kunnen namelijk de meicirculaire bijvoorbeeld verwerken in de kadernota. Dat vroeg u ook. Dat zou betekenen dat we de kadernota niet meer vóór de zomer kunnen vaststellen, terwijl we in de zomer alweer alle voorbereidingen voor de begroting starten. Er is hoop, want er zitten ook positieve kanten aan. De gemeentefondsfinancieringen veranderen. Daardoor verwachten we dat er minder vaak verrassingen in zullen voorkomen. Door de nieuwe systematiek hebben we misschien ook minder afwijkingen. Ik begrijp dat het weer een hele stapel financiële documenten was voor u. Het voordeel van dat deze documenten tegelijk komen, is ook dat we meteen het verleden kunnen meenemen naar het heden en de toekomst. Zo probeer ik het voor u een beetje positief te praten dat u zoveel heeft moeten lezen. Dan D66, dat u MetMaya heeft gemist in het projectenoverzicht. Allereerst wil ik geen semantische discussie starten, maar MetMaya is geen project. Dat is een manier van inkopen, maar het punt is ook dat we pas gestart zijn. We hebben nog geen zicht op of er daadwerkelijk financiële afwijkingen en dergelijke zijn. Zodra we daar meer over weten, gaan we u ook informeren, want we begrijpen ook dat u sowieso geïnteresseerd bent in hoe het allemaal verloopt rondom MetMaya. Dan kregen we tot slot van GroenLinks ook nog het verzoek om beterschap, minder gerommel, minder foutjes. Dat nemen we mee. We zullen altijd ons best doen. U kunt zich voorstellen dat we in de organisatie het liefst hebben dat we zomin mogelijk dingen moeten rechtzetten in deze nota. Dat zullen we blijven doen. Tot zover de vragen aan mij.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Sterenberg. Wethouder Scholten.

WETHOUDER SCHOLTEN: Voorzitter, dank u wel. Twee vragen. Allereerst de vraag van GGS over de beheervorm van het mogelijke nieuwe zwembad, waarom dat nu al in gang gezet wordt en daarvoor de middelen aan u gevraagd worden. Dat heeft te maken met het feit dat er verschillende beheervormen mogelijk zijn - dat vergt onderzoek - en uiteindelijk ook welke beheervorm het beste zou passen bij een toekomstig zwembad, alhoewel daar natuurlijk de onderzoeken nog voor lopen. Wil je dat gelijk laten vallen met mogelijkerwijs het zwembad, - nieuw, vernieuwd - dan moet het zo zijn dat we dat nu opstarten, want we hebben daarvoor zeker een jaar onderzoektijd en implementatie nodig om tot de keuze te kunnen komen die het best past bij de situatie van dat moment. Dan vraagt de PvdA naar de Oekraïners. Best laat om in de najaarsnota te vertellen wat de financiële stand van zaken is. U wil graag eerder wat invloed kunnen uitoefenen op het moment dat daar middelen zouden resteren, hebben wij gehoord. Ik doe u de toezegging dat wij u na de vakantie vóór de begroting in ieder geval meenemen in de stand van zaken op dat moment. In de voorjaarsnota staat aangegeven dat je niet een raming kunt maken, omdat je niet precies weet wat er op je afkomt, maar we kunnen wél laten zien wat de stand van zaken is op dat moment. Voorzitter, dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Scholten. Wethouder Treep.

WETHOUDER TREEP: Dank u wel. Twee vragen van POS. Meneer Stormbroek, u vroeg naar de RMN en u wilt graag inzicht in: zijn we in control? De RMN komt met enige regelmaat in deze raad, maar we zullen zorgen dat u up-to-date blijft, omdat we nog steeds bezig zijn met die basis op orde. U ziet dat je dan toch de loonindexatie weer later krijgt dan je verlangt. We proberen dat steeds beter en beter onder controle te krijgen, maar dat is nog niet. Als je kijkt naar de begroting van de RMN voor volgend jaar, zie je daar ook weer een kostenstijging in. Dat is heel erg lastig. We zitten daarbovenop, maar we zullen zorgen dat u als raad ook voldoende op de hoogte blijft. U vraagt ook naar de riolering in Soesterberg. Hoe staat het ermee? Ik zal zorgen dat u daar ook over

geïnformeerd wordt, want alles is gericht op het zo best mogelijke systeem. Het was eerst gericht op inzicht, maar dat hebben we. Er komt een programma water aan, waarin ook weer een en ander is opgenomen daarover. U vraagt ook naar: kunt u sowieso communiceren over werkzaamheden? Niet alleen riool, maar wellicht ook wegwerkzaamheden of andere werkzaamheden. Dat geldt Soest-breed dat we ons uiterste best doen om onze inwoners up-to-date te houden.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Treep. Ik zou graag het voorzitterschap even willen overgeven aan de heer Dijkhuizen, met het verzoek om me vervolgens even het woord te geven.

PLV. VOORZITTER: Dat doe ik met genoegen, meneer de portefeuillehouder. Volgens mij is het voor de orde van de vergadering prima als u nu het woord neemt.

BURGEMEESTER: Dank u voorzitter. Neem me niet kwalijk, wethouder Suna. Ik was even zo in de ban van het antwoord. U heeft daar allemaal iets over gezegd natuurlijk. Hadden wij niet kunnen voorzien dat er veel reisdocumenten waren? Het antwoord is ja. Hebben we de grote verrassing voor vanavond ook voorzien? Het antwoord is ook: ja. We hebben het alleen niet verwerkt in de begrotingen dat is nu even een oepsje.

PLV. VOORZITTER: Hartelijk dank voor die beantwoording. Ik geef het voorzitterschap graag aan u terug.

VOORZITTER: Dat is mooi, want dan kan ik het woord daarna aan wethouder Suna geven.

WETHOUDER SUNA: Voorzitter, dank je wel. Het is bijzonder om als laatste aan de beurt te komen. Het heeft ook wat. Er waren een aantal fracties die vragen over de BBS-kosten hebben gesteld. Voor de helderheid: BBS moet de begroting voor het jaar erop al vóór 1 juli gereed hebben, zodat we dat verwerken in onze begroting. Zoals u weet, heeft u de ontwerpbegroting 2025 nu ook al in bezit. Dat heeft daarmee te maken. Toen de cao-stijgingen vorig jaar aan de orde waren, was dat nog niet meegenomen in de begroting van 2024. Dat is de reden waarom deze kosten nu komen voor 2025. Volgend jaar is dat wél verwerkt in de ontwerpbegroting van 2025 van BBS. Dat weten onze raadsrapporteurs nu duidelijk, denk ik. Misschien kunnen wij ook verder informeren, maar zo zit het in elkaar. Dat is de grootste reden. We hebben ook bij de sociale teams een aantal mensen die zijn gekomen. Dat heeft ook een klein beetje een rol daarin gespeeld vanwege de kosten. Er was ook een vraag over beschermd wonen. Meneer Stormbroek, ik kan u gelukkig garanderen - garanderen is een groot woord, maar bijna garanderen - dat de mensen niet uit beeld zijn. Dat heeft te maken - dat is een voordeel dat we hebben - met het feit dat de kosten worden gedragen door Amersfoort. De AVG zorgt ervoor dat bepaalde persoonsgegevens beschermd zijn. Die factuur komt niet richting ons, waarschijnlijk volgend jaar ook niet. Daardoor hebben wij daar financieel voordeel van en niet omdat we mensen buiten beeld hebben. Overigens richting meneer De Ruijter: het is zo dat er wat afname te zien is vanwege ook deels Wlz, maar dat is niet de belangrijkste reden van dit incidentele voordeel. Dat waren de vragen richting mij, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Suna. Daarmee heeft het college van B en W als het goed is de meeste vragen voor u beantwoord, maar ik ga checken of u daar in de tweede termijn nog iets over heeft. Wie wenst het woord? U voelt zich uitgedacht als raadsrapporteur, maar dat maakt niet uit. Dat doen we gelijk in de tweede termijn. Dan kunt u gelijk kijken of u nog andere dingen wil doen. Meneer Stormbroek. Anderen nog? Als dat niet het geval is, geef ik het woord aan mevrouw Wegman.

4. Fracties reageren op elkaar over de Voorjaarsnota

MEVROUW WEGMAN (RAADSRAPPORTEUR): Dank u wel, voor alle antwoorden ook. We begrijpen dat jullie aan de slag gaan met alle oepsjes en knelpunten en we kijken uit naar verbetering. Als raadsrapporteur wil ik graag nog antwoord geven op meneer De Ruijter. Wij zitten daarboven open we hebben daar ook heel veel vragen over gesteld. Dat van dat miljoen en het ontbreken van de cao-stijging in de begroting hadden we al eerder gezien. Dat is een heel proces en dat heeft te maken met timing, maar gelukkig hebben we zeker vier keer per jaar overleg met de wethouder en letten we erg opdat de rapportages beleidsrijker en grondiger worden en dat ze zich niet zo makkelijk ervan afmaken. We volgen ook heel nauwlettend de bestuursopdracht die gaande is. Ik hoop dat dat voldoende is. Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Wegman. Meneer Stormbroek, POS.

DE HEER STORMBROEK (POS): Dank u wel, voorzitter. Via de plaatsvervangend voorzitter een verhelderende vraag aan de voorzitter. Dank voor het oepsje, maar ik was vooral benieuwd waarom de twee fte's structureel zijn en of bijvoorbeeld in de jaren die komen - misschien in algemenere zin - kunstmatige intelligentie een rol zou kunnen spelen in dit soort kwesties om zaken eenvoudiger op te lossen zonder dat het personeelskosten kost.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Stormbroek. Anderen nog een tweede termijn?

PLV. VOORZITTER: Als dat niet het geval is, geef ik u graag het woord op de beantwoording van meneer Stormbroek van POS.

BURGEMEESTER: Vanaf 2014 zijn de reisdocumenten tien jaar geldig en is het heel voor de hand liggend dat in de opvolgende jaren diezelfde opeenvolging gaat volgen. Dat is de reden dat het structureel is, want dit is het eerste jaar, maar het tweede jaar, derde jaar, vierde jaar, vijfde jaar enzovoort natuurlijk ook. Pas daarna gaat het hooguit wat minder worden. Is AI een antwoord? Het antwoord is: nee. Bij reisdocumenten zullen we zelf fysiek moeten vaststellen of degene die zijn reisdocumenten komt inwisselen ook daadwerkelijk diegene is. Als je dat nu via AI gaat doen, geloof ik niet dat ik daar een voorstander van ben en u ook niet.

PLV. VOORZITTER: Dank voor de beantwoording.

VOORZITTER: Als dat voldoende duidelijkheid geeft, zou ik moeten kunnen vaststellen dat we dit volgende week naar de besluitvorming kunnen brengen. Als dat het geval is, dan is dat de conclusie. Ik heb een onderonsje met de griffier, maar we hebben even een kort moment voor schorsing. Ik kan u aanbevelen om dat buiten deze zaal te doen. Volgt u mijn aanbeveling maar.

5. Opening: Kadernota 2025

VOORZITTER: Dames en heren van de raad, mag ik u verzoeken om op uw posities te gaan zitten en de beraadslagingen te staken? Dank u wel. We gaan nu over naar de kadernota 2025, het tweede agendapunt van deze avond. Hiervoor hebben wij van tevoren geloot. Ik lees de volgorde van spreken: ChristenUnie-SGP als eerste, dan POS, dan D66, de Partij van de Arbeid, BBS, GGS, GroenLinks, Soest2002, VVD en tot slot het CDA. Ik geef als eerste het woord aan de Christen-Unie-SGP. Mevrouw Walraven-van Dam.

6. Fracties geven hun oordeel over de Kadernota

MEVROUW WALRAVEN (CU-SGP): Voorzitter, dank u wel. Voor ons ligt de kadernota 2025, een kadernota waarin we verder bouwen aan vertrouwen en verder bouwen aan de toekomst. Het is moeilijk te lezen dat we door allerlei vertragingen in de omgevingsprogramma's nu geen goede samenhang in besluit en kunnen overzien en maken. Veel besluiten, ook in deze kadernota, kunnen we niet goed wegen in de totale samenhang, maar we moeten het ermee doen. In deze kadernota zijn er vijf maatschappelijke opgaven geformuleerd, waarvan de vijfde - de opgave vluchtelingen - als laatste is toegevoegd. Het is goed dat onze gemeente deze taak serieus neemt. Wél hebben we een vraag over de Woonopgave zoals die geformuleerd is in deze. U bent mogelijkheden aan het onderzoeken om asielplekken te combineren met een deel van de opgave: tijdelijke woningen voor starters, spoedzoekers en statushouders. Voor het ontwikkelen van concrete locaties voor tijdelijke huisvesting kan mogelijk budget nodig zijn. Onze vraag hierbij is: hoe stelt u zich voor om dit gecombineerd te ontwikkelen? Ook gezien de gesprekken die wij als gemeente met de inwoners hebben gehad, waarbij door hen is aangegeven dat een maximum van 50 asielzoekers de grens is. Heeft het college hiervoor al concrete plekken op het oog? De intensivering op het gebied van handhaving/ ondermijning juichen wij toe. Het is belangrijk dat er extra versterking komt voor het BOA-team. Wij gaan ervan uit dat dit ook gebruikt wordt om het nieuwe IVP uit te werken en met name ook het mensenhandelbeleid. Bij het programma Wonen over de ontwikkelstrategie Soesterberg-Noord hebben we de volgende vraag. We kregen eerder al 1,5 miljoen van het Rijk, zoals we afgelopen week ook konden lezen in het weekbericht. Hier wordt gesproken over een dotatie uit de algemene reserve van 2 miljoen. Wordt dit met elkaar verrekend? Hebben we maar 0,5 miljoen nodig uit de algemene reserve of gaat het nog steeds om 2 miljoen? Bij de huisvesting maatschappelijke voorzieningen wordt gesproken over het concept huis van de samenleving. Kan het college hier concreet iets meer over vertellen hoe dit concept meegenomen gaat worden? Dan komen we bij het programma sociaal domein. Als gemeente gaan we aan de slag met de gezonde leefstijl en dat juichen wij toe. Denk hierbij ook aan de ouders als het gaat om het naleven van de 18+-grens van alcohol. Daar hebben we hen ook heel hard bij nodig. Richt daar ook activiteiten op. We kunnen ons ook vinden in de uitbreiding voor het

jeugdteam en voor het jongerenwerk. Het is belangrijk dat dit werk verder uitgewerkt wordt en goed dat dit budget ook structureel gemaakt wordt. U zult begrijpen dat wij enthousiast zijn over meer preventie en samenwerken in de sociale basis. We lezen ook dat u in 2025 ervoor wil zorgen dat kinderen en jongeren niet uitvallen op school. Hiervoor vraagt u een structureel budget. Hier zijn we enthousiast over, maar we vragen ons wél af wat de plannen hiervoor zijn. De uitval is best groot en u stelt dat er in 2025 geen uitval meer zal zijn. Hoe gaat u dat bewerkstelligen? Is dit uitgangspunt realistisch? U schrijft ook dat u in 2025 uitvoering wil geven aan de ketenaanpak voor valpreventie. Dit is een goed initiatief, maar het is evenzo belangrijk om ook onze ouderen aan het bewegen te krijgen en te houden. Een mooi initiatief zagen wij deze week bij de excursie van het VNG-congres in de Edelstenenbuurt in Alphen aan den Rijn, namelijk de aanleg van de KWIEK-route. KWIEK maakt gebruik van het straatmeubilair in de buurt. Je volgt de stoeptegels op de route en daarin train je balans, kracht en uithoudingsvermogen. Er zijn inmiddels al 80 gerealiseerde KWIEK-beweegroutes in diverse gemeentes. Wat ons betreft is dit een mooi voorbeeld om binnen onze gemeente op te nemen. Bent u dat met ons eens? Het is goed om te lezen dat er een continuering zal zijn voor de activiteiten in Smitsveen en dat de aanpak succesvol is. Onze fractie is wél benieuwd wanneer de evaluatie gaat plaatsvinden en dat we naar aanleiding daarvan de definitieve keuzes kunnen maken hoe we hiermee doorgaan. U vraagt nu al om een structurele uitgave zonder dat er een evaluatie heeft plaatsgevonden. Kan het college dit nader uitleggen? Dan als laatste het hoofdstuk over de ombuigingsscenario's. Wat ons betreft zijn de leidende principes leidend en kan wat ons betreft principe G eruit. Je maakt leidende principes niet om als laatste dan nog toe te voegen dat je er ook kan van afwijken. Dat vinden wij als fractie vreemd en dat komt de betrouwbaarheid niet ten goede. Aanvullende dekkingsopties zijn wat onze fractie betreft het verhogen van de OZB - een goede optie - en na 2026 ook het verhogen van de toeristenbelasting. Verlagen van het voorzieningenniveau is voor ons ook nog afhankelijk van wat het voorstel voor ons zwembad gaat worden en daar is nu nog niets over bekend. Voorstellen hiervoor zijn wat ons betreft in dit stadium nog te prematuur. U vraagt aan ons om ruimte bij het formuleren van voorstellen tot tekortreductie om zo nodig af te wijken van het coalitieakkoord. Dat is wat ons betreft prima, als u zich maar aan de andere leidende principes zoals die geformuleerd zijn, blijft houden. Voorzitter, ik wil vanavond namens de fractie van de ChristenUnie-SGP eindigen met een Franciscaans gebed. Moge God ons zegenen met ongemak bij gemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkige verhoudingen, zodat we diep vanuit ons hart mogen leven. Moge God ons zegenen met woede bij onrechtvaardigheid, onderdrukking en uitbuiting van Gods schepselen, zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid, vrijheid en vrede. Moge God ons zegenen met tranen om te vergieten voor hen die lijden aan pijn, verwerping, honger en oorlog, zodat we onze handen kunnen uitstrekken om hen te troosten en om hun pijn in vreugde te veranderen. En moge God ons zegenen met genoeg dwaasheid om te geloven dat we een verschil kunnen maken in de wereld, in Soest, zodat we kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het niet gedaan kan worden. Dank u wel, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Walraven-van Dam, namens de fractie van de ChristenUnie-SGP. Meneer Stormbroek, fractie POS.

DE HEER STORMBROEK (POS): Voorzitter, dank u wel. Eindelijk kunnen we weer genieten van het Nederlandse elftal. Oranje verbindt alle Nederlanders, of we nu winnen of verliezen. Vorige week geschreven, denk ik. Winnen of verliezen. Ik heb het expres eraan toegevoegd. Ik voel zelf in ieder geval de samenhorigheid terwijl we te maken hebben met oorlog in Oekraïne, de strijd in Gaza die erbij is gekomen, gestegen prijzen, de wooncrisis, de klimaatcrisis en de vertrouwenscrisis tussen burger en overheid. Hoewel corona achter ons ligt, blijven we ons zorgen maken over eenzaamheid onder jongeren en zetten wij ons ook als POS daar graag voor in. Wij zijn dan ook blij met de investeringen die u wilt doen in jeugd en jongeren. POS pleit ook voor een verantwoord financieel beleid zonder onnodige pogingen van de OZB. Onze inwoners hoeven niet extra op te draaien voor de kortingen vanuit het Rijk. Haagse lasten mogen niet op Soesterse schouders rusten. Een keuze om de OZB te verhogen om extra geld te innen is geen keuze. Het mogelijk moeten afstoten van voorzieningen als het zwembad is geen keuze. Wat POS betreft, wordt er niet getornd aan de OZB en het voorzieningenniveau. In lijn met het VNG-advies onderschrijft POS de noodzaak om wettelijke taken terug te geven aan het Rijk als deze onvoldoende worden gefinancierd. Taakstellingen zijn een mogelijkheid, zodat we keuzes vooruitschuiven tot er meer duidelijkheid is over de keuzes van het nieuwe kabinet. Onze kaders, onze centjes, onze wensen, onze mensen. POS heeft het vaker geroepen. Wij willen dat de huizen die we gaan bouwen in eerste instantie voor Soesters en Soesterbergers zijn en dat ze betaalbaar zijn. Daar hoort ook een goede rioolzuivering in Soesterberg bij, - Ik heb het al eerder genoemd - maar waar? POS kan zich vinden in de beleidsintensiveringen wonen die het college voorstelt. Een van de kernwaarden van POS is actieve burgerparticipatie. We pleiten ervoor dat de gemeente burgers vroegtijdig betrekt bij beleidsontwikkelingen en planvorming en dat burgerinitiatieven en vrijwilligersinitiatieven ruim

baan krijgen. We juichen toe dat het college voorstelt om het evenementenbeleid te vernieuwen. Het is belangrijk dat de gemeente evenementen en initiatieven vanuit de samenleving faciliteert. In het verleden zijn er te veel obstakels geweest rond evenementen zoals Halloween en Koningsnacht in Soesterberg en zelfs bij kleine initiatieven als een buurtbarbecue. POS gelooft in de kracht van de samenleving en steunt initiatieven zoals Samen voor Soest, Happy Kids Happy People en de Weggeefbasis. Maatschappelijk vastgoed verspreid over de hele gemeente Soest - denk aan het Odeongebouw -moet dan ook zoveel mogelijk behouden blijven voor dit soort initiatieven. Haast is dan ook geboden bij de evaluatie rond het maatschappelijk vastgoed. Wij zijn geen voorstander van het huis van de samenleving hier aan de Dalweg. Daarop aansluitend heeft POS altijd gepleit voor een dorpshuis in Soesterberg, maar we hebben twijfels bij de huidige voorziening aan het Den Berghplein en roepen het college op om de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten te houden. Voor POS is ook de veiligheid van onze buurten van groot belang. Wij ondersteunen de extra budgetten voor handhaving en veiligheid en specifiek het tegengaan van ondermijning. Veiligheid gaat niet alleen over criminaliteit. We vragen ook nadrukkelijk om maatregelen zoals een veilige oversteek bij de Banninghal aan de Banningstraat en veilige stoepen. Dit zijn overigens punten die zijn voortgekomen uit kerstwensen - het is al een tijdje voorbij kerst - die mensen met ons hebben gedeeld. Een andere wens is dat het college zich andermaal hardmaakt bij de provincie voor een directe busverbinding tussen Soesterberg en station Den Dolder en het Nationaal Militair Museum. Een veilige laad- en losplek aan de Rademakerstraat voor de nieuwe supermarkt en dat u de verkeersveiligheid in de hele Rademakerstraat kritisch beoordeelt. Zoals u ook bekend, is POS tegen de bouw van windturbines vlak bij Soesterberg. Wij steunen duurzame energieoplossingen zoals zonnevelden en andere milieuvriendelijke oplossingen. Het beschermen en versterken van onze natuur, ook tegen brand, staat op een gespannen voet met het plaatsen van windturbines bij de Leusderheide en de Vlasakkers. We zijn dan ook kritisch ten aanzien van het forse bedrag dat geïnvesteerd moet worden in een energietransitie die zwaar drukt op Soesterberg en haar omgeving. Ik noem het toch nog een keer: het ontwikkelen van landgoed Oude Tempel voor woningbouw is een historische fout. POS is voorstander van meer bomen in de openbare ruimte en heeft eerder een motie daartoe ingediend. Ze horen wat POS betreft bij het groene en dorpse karakter. Helaas zien we in de kadernota behalve het vervangen van dode bomen geen concrete plannen om dit uit te breiden. We roepen het college op om daadwerkelijk werk te maken van het vergroenen van onze leefomgeving. Dit is goed voor natuur en klimaat en voor de gezondheid van mensen. Sport ook. Wat ons betreft, hoeft het zwembad niet te verdwijnen, maar sturen we aan op renoveren en kunnen de Springbokken rondspringen in de nieuwe sporthal bij het Griftland. We zouden graag een voorstel hiertoe terugzien in de begroting en hopen dat u dit toezegt. Dat maakt ook de behandeling van het voorstel over het Griftland volgende week een stukje makkelijker. Ik heb het al gezegd: POS maakt zich sterk voor jeugd en jongeren. We hebben dan ook een motie ingediend - al langer geleden -om jongeren positief te benaderen en te ondersteunen. Wij zetten ons dan ook in voor de ontwikkeling van het Odeongebouw voor jongeren. Daarnaast steunen we maatregelen die ervoor zorgen dat mensen kunnen meedoen in onze samenleving, met voldoende ondersteuning voor ouderen. De nadruk kan bij de uitvoering van de visie sociaal domein wat ons betreft liggen op bestaanszekerheid, mentale weerbaarheid en kansengelijkheid. We hebben -en dat is ook eerder aangehaald door ChristenUnie-SGP - wat twijfels over de wijkaanpak Smitsveen om die structureel te maken, maar dat heeft er met name mee te maken omdat we nog geen evaluatie hebben gezien voor deze bespreking. Voorzitter, hopelijk kunt u iets met de richting die wij meegeven, al vinden we het ingewikkeld om richting te geven op een kruispunt waar alle wegwijzers naar Den Haag wijzen. Wij voelen ons in ieder geval niet geroepen om met een Haags mes in ons eigen vlees te snijden. Dank u wel, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Stormbroek. U sprak namens de fractie van POS. Dan ga ik nu naar de fractie van D66, bij monde van mevrouw Welschen.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel. In deze kadernota roept het college de raad op om bestuurlijke keuzes te maken, want de hand moet op de knip. Daarmee gooit het college het stuur in ene om en duwt het in de handen van de raad. Een wat abrupte 180 graden als u het ons vraagt, maar D66 neemt de handschoen graag op. Dat doen we allereerst door aan te sluiten bij een van onze kernwaarden: wij zijn positief constructief - u hoort het niet voor het eerst - en dus draaien we de boodschap uit de kadernota graag om. Niet waar wil je in snijden, maar waar wil je in investeren? Een positieve keuze eerst. Dan verschuift vanzelf het een en ander naar de onderkant van de lijst. Daarvoor dienen immers ook de visies die we hierzo enthousiast hebben aangenomen en goedgekeurd. Die geven richting en sluiten ook uit. Dus bij herhaling: durf te kiezen! Maar ook positieve keuzes hebben inhoud nodig om iets ergens op te baseren. De ombuigingsscenario's zijn een-op-een overgenomen van de Taskforce zonder verdere Soester duiding. De doelen voor het sociaal domein blijven steken op meer en minder uitspraken en informatie over de huidige stand van zaken ontbreekt. Tevens vraagt het college toestemming om

te mogen afwijken van het coalitieakkoord en de raad moet aangeven waar dat mag. Kortom, u vraagt aan ons om van uw sleetse wijde zak in vage kleuren in een handomdraai een strak gesneden koket Chanel pakje op maat te maken. Wellicht wat veel gevraagd en meer duiding is nodig voor een beredeneerde keuze. Voor wat meer richting en om een motie-overload te voorkomen, de volgende vraag aan de fractievoorzitters van de coalitiepartijen en een open uitnodiging aan de andere partijen: wat zijn uw principiële ideologische en visiegedreven keuzes uit uw akkoord waarop u niet wilt onderhandelen? Wat is voor uw fractie zo belangrijk dat alles daarop moet worden ingezet? We horen het in ieder geval graag van de heer Lobbes, de heer Witlox, de heer Paauw en de heer Groothuis. D66 geeft ook graag zelf wat meer politieke richting. We richten ons op vroegtijdig en laagdrempelig investeren om latere hoge kosten te kunnen voorkomen. Zie ook de visie sociaal domein, want we willen schooluitval voorkomen en dat begint aan de basis, bijvoorbeeld door strakker te sturen en te controleren op de kwaliteit van de uitvoering en invulling van voor-en vroegschoolse educatie. Eerder dit jaar bespraken wij het onderwijsachterstandenbeleid. Daaruit kwam de conclusie dat er nog wat verbeterpunten waren, zoals een goede overdracht met de basisschool, die veelal niet gebeurt, zodat kinderen, als het wél gebeurt, zoveel mogelijk in een ononderbroken lijn kunnen doorleren. Ook kent Soest nog altijd geen uniform inschrijfbeleid voor basisscholen dat klopt volgens de wet. De wethouder - voormalig wethouder - gaf eind 2023 aan dat binnen enkele weken een website zou zijn ontwikkeld, maar die vinden we nog altijd niet terug en we zien dat scholen kinderen al plaatsen toebedelen voordat ze 3 zijn. Nu is er geen kansrijke verdeling van kinderen over de scholen mogelijk en voor scholen zonder wachtlijst zijn de financiën onvoorspelbaar. Dat zorgt voor ongelijkheid op langere termijn. We zien dit ook niet concreet terug in onze kadernota. Vandaar onze vraag: wat is de status van de uniforme inschrijfprocedure en wat is de actie die nog doorloopt in 2024? Op meerdere plekken wordt extra formatie gevraagd. U heeft in de beeldvormende vergadering aangegeven dat dit andere ambities behelst dan voor de nog niet benutte fte's uit de begroting van 2024. Begrijpelijk, maar is er ruimte voor nieuwe ambities nu de seinen volgens u op rood staan? Een vraag aan het college dan ook: welke ambities kunnen worden gepauzeerd en om hoeveel fte zou dat gaan? Bij de behandeling van de kadernota hebben wij onderbouwd waarom wij menen dat er lucht in de begroting zit. Tussen de ingeschatte risico's van 7,4 miljoen en de gerealiseerde risico's van 1,5 miljoen in 2023 zit 6 miljoen ongebruikt budget. Met een strakkere risicoanalyse is het gat te verkleinen en minder ombuigen mogelijk. Is de wethouder voornemens om opnieuw te kijken naar die analyse en de raad te informeren over de daarmee mogelijk vrijgespeelde gelden? Want naast onderwijs zouden we graag zien dat er voldoende geld beschikbaar blijft voor de inhaalslag ten aanzien van de warmtetransitie. Er wordt in de stukken steeds gesproken over een versnelling, maar die is niet eens op gang gekomen. Vandaar dat wij het een inhaalslag noemen. Ook hier is een tekort aan middelen en mensen. De vraag is: hoe denkt u die inhaalslag te gaan maken en klopt de zorg vanuit de organisaties in Soest die bezig zijn met deze transitie dat de gemeente volgens hen een rem zet op een aantal projecten vanwege het capaciteitstekort en wat betekent dat voor alle ambities die na de zomer met ons gedeeld gaan worden? Kortom, we zijn op zoek naar de positieve keuze die we kunnen maken. Graag horen wij van de overige partijen wat hun positieve keuzes zijn en van de coalitiepartijen horen wij heel graag waarvoor zij staan en wat zij bereid zijn te offeren ten behoeve van een sluitende begroting.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Welschen van D66. De fractievoorzitters van de coalitie mogen er ook gelijk op reageren voordat de Partij van de Arbeid haar hele bijdrage uitspreekt. Ik weet niet of ze dat willen. Geen behoefte aan? U doet dat in uw bijdrage? Dan bent u gelijk aan de beurt. Meneer Witlox, fractie van de Partij van de Arbeid.

DE HEER WITLOX (PVDA): Dank u wel, voorzitter. Ik dacht dat we beschouwingen zouden houden en dan daarna pas gaan reageren. Als die gelegenheid er dan nog is, maak ik daar graag gebruik van. Geachte collega's, college, toehoorders, kijkers, we bespreken vanavond de kadernota 2025 en dat is een jaar voordat we de kadernota van het ravijnjaar 2026 en volgende jaren moeten maken. Wat doe je dan? Wat is verstandig? In volle vaart op het ravijnjaar afstormen? Of zoveel mogelijk reserves inzetten om vaart te minderen? Of zoveel afremmen dat ons gemeentevehikel vast komt te lopen en onze inzittenden ernstige schade ondervinden? Een troost: we zijn niet het enige voertuig in deze onzekere tijden. Ik kom aan het eind van mijn betoog nog even op dat ravijnjaar terug. We worden nu als gemeenteraad gevraagd om ons oordeel te geven over de uitgangspunten bij de tekortreductie, een ander woord voor ravijn. Allereerst de financiële uitgangspunten. Daarbij komen er nog nadere richtlijnen en adviezen van de VNG en hopelijk verzachtende maatregelen vanuit het nieuwe regeerakkoord. De fractie van de Partij van de Arbeid kan zich vinden in die financiële uitgangspunten, waarbij het benutten van onze grote algemene reserve een hele belangrijke rol speelt. Dan de beleidsinhoudelijke uitgangspunten. Uiteraard is het coalitieakkoord leidend, met voor ons de belangrijkste prioriteit voor wonen en sociaal domein, want daarmee stellen we onze inwoners op de eerste plaats. En zoals het college voorstelt: we

ontzien daarbij de meest kwetsbare inwoners. Helaas kunnen we ombuigingen - lees: bezuinigingen - op taken die we van het Rijk moeten uitvoeren - de zogenaamde medebewindstaken - niet op voorhand uitsluiten. Definitieve keuzes daarbij kunnen we nog niet maken, want we moeten eerst een overzicht hebben van de financiële consequenties van alle voornemens uit het coalitieakkoord en er volgen natuurlijk nog advies van de VNG en die uitkomsten van het regeerakkoord. Als we de kadernota nader beschouwen, vinden we dat bij het fysieke domein de formatie die nodig is bij onze bouwplannen een absolute vereiste is. De basis is daarbij nog lang niet op orde. Bij de versnelling van de energietransitie vanaf 2026 is er ruim 2 miljoen euro nodig om de tekorten te dekken. Wij vragen ons af of we die versnelling - die volgens wat een voorgangster gemeld heeft nog niet eens begonnen was - dan wel moeten inzetten. Bij de sociale leefomgeving zijn we blij met de voorstellen van het college voor de jongerenwerkers. We vragen wél aan het college of die jongerenwerkers niet van 09:00 tot 17:00, maar vooral ’s avonds en in het weekend - als de overlast het grootst is -ingezet kunnen worden. Ook zijn we blij met de continuering van goedlopende projecten in Smitsveen, zoals de huiskamer, buurtkeuken en opvoedondersteuning. De wijkaanpak laat zien dat investeren loont, zoals het college constateert, maar -en dat is al de derde keer deze avond - wanneer kunnen we het evaluatierapport bespreken wat onze inzet bij bijvoorbeeld de laaggeletterdheid en veiligheid heeft opgeleverd? In de nota wordt voorts vermeld dat dienstverlening een belangrijk speerpunt blijft. Dat werd duidelijk bij de behandeling van de jaarstukken en het rekenkamerrapport. Dan zou je toch verwachten dat daar voorstellen over in de kadernota staan, maar niets daarover. Is het dan geen speerpunt meer? Tja, en dan staat het daar op bladzijde 31: toekomstonderzoek zwembad. Renovatie: 10 miljoen. Nieuwbouw: tussen de 15 en 24 miljoen. Dan zou de tekortreductie zomaar kunnen botsen met de voor onze inwoners zo belangrijke voorzieningen. Verderop staat nog de herijking van het Integraal Huisvestingsplan, oftewel het geld voor renovatie en nieuwbouw van onze scholen. Er is daar zo'n 75 miljoen mee gemoeid. Overigens, kan het college eens goed kijken naar de spreiding van basisscholen? 6 in Overhees, 0 in de Boerenstreek. Wij als Partij van de Arbeid willen dat het college nogmaals kijkt of de 2de Van der Huchtschool niet naar de Boerenstreek of de rand van die wijk kan. Omwonenden van de 2de Van der Huchtschool hebben aangegeven dat de school op de huidige doodlopende straat echt niet past. We komen daar bij het IHP op terug en we willen - we moeten - die kans niet laten lopen. Investeren doe je bijvoorbeeld ook in verkeersveiligheid en noodzakelijke voorzieningen als een rotonde hier bij de Albert Cuyplaan en de Dalweg. De Dalweg met helaas deze week weer een ernstig ongeval. We willen daarom zo snel mogelijk het mobiliteitsprogramma geagendeerd zien, zodat we een beeld hebben van de plannen van het college. Daarna komen we erbij de begroting op terug. Ook investeren in de clustering van maatschappelijke voorzieningen, zoals bibliotheek, theater, gemeentehuis, in een echt huis van en voor Soesters, is voor ons prioriteit. Dat voor zover de beleidsintensiveringen. Dan komt er een voorzichtige paragraaf over aanvullende dekkingsopties. De keuzes die ons worden voorgeschoteld zijn: verhogen belasting eigen inkomsten en/of verlaging voorzieningenniveau en/of opleggen taakstellingen. Dat laatste - we kennen het - is de bekende kaasschaafmethode. Het moge duidelijk zijn dat wij geen voorstander zijn van die kaasschaafmethode. Dat raakt onze inwoners en datzelfde geldt voor bezuinigingen op noodzakelijke voorzieningen. Met betrekking tot belastingen en verhoging van eigen inkomsten, vragen we het college om eerst eens goed te kijken naar al die belastingen en leges en de verhouding daarvan van onze gemeente ten opzichte van de ons omliggende gemeenten. Tot slot is het ravijnjaar geen natuurverschijnsel. Het is een bewuste keuze van bepaalde partijen In Den Haag. Ik roep die partijen op om bij hun volksvertegenwoordigers daar te bepleiten een brug te slaan over het ravijnjaar heen. Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Witlox. U sprak namens de fractie van de Partij van de Arbeid. Ik geef het woord aan de heer Baks en hij spreekt namens Burgerbelangen.

DE HEER BAKS (BURGERBELANGEN): Dank u wel, voorzitter. Collega's, wethouders, toehoorders hier en thuis, bij het lezen van de kadernota bekroop me het gevoel dat ik meestal pas eind oktober, begin november krijg. Na het verschijnen van de eerste reclamefolders stel ik mijn kleinzoon van 6 voorzichtig de vraag: wat vraag jij aan Sinterklaas? Dan komt het. Vanuit de folders wijst hij zijn verlangens aan. Ik schrijf netjes het briefje aan Sinterklaas en zeg erbij dat de sint heel veel kinderen een cadeautje wil geven, maar dat hij ook niet alles kan kopen. Dat begrijpt hij ook. Ik zeg dan: als je te veel vraagt, kan de sint je ook overslaan. Dat is moeilijk te verteren en roept minstens evenveel vragen aan opa op als het verlanglijstje lang is. De basis op orde, maar hoe ziet die basis er dan uit en hebben we allemaal, zoals we hier zitten, hetzelfde plaatje voor ogen? Als ik aan het eind van de nota begin, stelt uw college ons een viertal vragen. Alle vier de vragen kan Burgerbelangen positief beantwoorden, met de kanttekening dat ik bij vraag 4 - afwijken van het coalitieakkoord, wat wij en mevrouw Welschen ook getekend hebben - veronderstel dat we als raad de motivatie van het college horen en daarover met elkaar in debat kunnen gaan. Dat gezegd hebbend, wil ik kort nog even stilstaan bij een aantal onderdelen uit de

kadernota, me realiserend dat ik niet compleet zal zijn. Allereerst uitbreiding van het aantal fte's. Tussen de regels door worden er nogal wat fte's extra gevraagd. Als ik goed heb geteld, zijn het er vijftien. Gelet op het jaar 2026 is de vraag: is het dan financieel verantwoord om in 2025 al zo'n grote uitbreiding te realiseren die zijn doorwerking heeft in het meerjarenprogramma. Het sociaal domein. Veel taken zijn door het Rijk op het bord van de gemeenten gedeponeerd, zonder daarbij de benodigde financiën voor die taken mee te geven. In onze optiek hoort dat probleem in eerste instantie op het bord van het Rijk teruggelegd te worden. Wat we doen, doen we goed of niet. We willen toch niet schipperen met onze eigen kwaliteit? Liever niet dan slecht. Het derde puntje dat ik zag, was het huis van de samenleving. De noodzaak hiervan is tot op heden voor ons niet aangetoond. Van ons krijgt u hiervoor vooralsnog niet de steun. Dan de OZB. Om uw plannen uit deze nota te realiseren, geeft u als mogelijkheid aan de belastingen -waaronder de OZB - te verhogen. Vooralsnog is dit voor ons niet een acceptabele oplossing. Ik verwijs graag naar mijn opmerkingen bij het sociaal domein. Schrappen in het verlanglijstje van je kind of kleinkind doe je niet zomaar, maar niet alles kan, ook al is de vraag nog zo gerechtvaardigd. Wij wachten op de begroting voor 2025 en de meerjarenraming. Dat wachten doen we met meer dan gewone belangstelling en we wensen u als college wijsheid toe bij het maken van die keuzes. Dank u wel.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Baks. U sprak namens Burgerbelangen. De fractie van GGS bij monde van de heer Paauw.

DE HEER PAAUW (GGS): Voorzitter, college, collega's, inwoners van ons mooie dorp, de gemeente heeft talloze taken en is de spin in het web van alles wat te maken heeft met de leefomgeving. Dat zijn taken die voor een deel wettelijk zijn bepaald en voor een ander deel zo zijn gegroeid. Opgaves als verduurzaming en zorg voor meer woningbouw zijn van groot belang voor onze gemeenschap, maar ook voorzieningen voor kwetsbare inwoners zijn nodig om goed te kunnen deelnemen aan de maatschappij. Schuldhulpverlening, bijzondere bijstand, jeugdhulp zijn allemaal zaken die volgens onze fractie van eminent belang zijn en blijven. Als gemeente moeten we blijven inzetten voor bestaanszekerheid, wonen, zorg, sport en cultuur, groen en natuur, allemaal zaken die van groot belang zijn om prettig te wonen in Soest. De collectieve voorzieningen zoals wegen, sporthallen, bibliotheek, culturele centra waar dan ook, zwembad en onze sportvelden moeten in stand gehouden worden om in ieder geval prettig en goed te kunnen blijven wonen in Soest. Het nieuwe regeringsakkoord tussen PVV, VVD, NSC en BBB heeft plannen om de bestaanszekerheid te vergroten en zal de gemeente daarbij harder nodig hebben om daar uitvoering aan te geven. In datzelfde coalitieakkoord staat echter niets over met welke financiële middelen de gemeenten dit moeten doen. Daarbij komt bovendien nog dat er geen correctie komt op het gegraai van het vorige kabinet in het Gemeentefonds. Hopelijk wordt dat nog gecorrigeerd, anders zitten wij als lokale overheid met de gebakken peren. De financiële uitgangspunten bij de tekortreductie zoals geformuleerd in de kadernota op pagina 45 zijn logisch. Wij moeten vooral kijken vanaf 2026 en verder. We vinden dat er sowieso ombuigingen moeten komen in de categorie van medebewindstaken, die slecht of maar gedeeltelijk worden vergoed door het Rijk. We moeten - denk ik -met de vuist op tafel slaan: dat gaan we dan maar even niet doen. Er zal dan waarschijnlijk nog te kort zijn en dan zijn we noodgedwongen om te versoberen in taken zoals het sociaal domein. Dat raakt onze inwoners, dat raakt ons allemaal als raadslid als we daartoe moeten overgaan, maar als je niet anders kan, moet je daar een goed verhaal bij hebben dat je in wezen niet in staat gesteld wordt door onze founder - de Rijksoverheid - om dat te kunnen uitvoeren. Dat is een bericht dat we heel duidelijk naar voren moeten brengen. Onze fractie is geen voorstander om de OZB weer extra te verhogen. We hebben dit ook duidelijk afgesproken met onze coalitiepartners in het coalitieakkoord. Ook de methode van de zogenaamde kaasschaaf -overal een beetje vanaf halen - is voor ons geen goede optie. Komen we te kort in de begroting, dan zullen we moeten temporiseren en nogmaals bekijken: komen alle legeskosten overeen? Dekken ze alle kosten die worden gemaakt? Een verzoek aan het college om dat onderzoek nog eens goed en grondig te doen. Dekken alle legeskosten de kosten? Ook verzoeken wij het college om de gevraagde uitbreiding van tien fte - maar net werd me verteld dat het er al vijftien waren - vooralsnog niet structureel te maken. Wij wensen enige flexibiliteit in te bouwen. Graag een reactie hierop. Samengevat: wij zullen taken, plannen, niet allemaal kunnen uitvoeren of we moeten gaan temporiseren. Leges verhogen, noodgedwongen versoberen en verstrekken in het sociaal domein. Kortom, structurele verhogingen van fte's moeten we niet in december -de komende begroting - laten gewaarworden. Tot slot vraagt het college op pagina 49 te reageren op een aantal vragen. "Kan uw raad instemmen met de in deze paragraaf geformuleerde financiële uitgangspunten bij de tekortreductie?" Voor wat GGS betreft, is het antwoord ja, met inachtneming van de opmerkingen die we zojuist hebben genomen. Vraag 2: "Kan uw raad instemmen met de in deze paragraaf geformuleerde beleidsinhoudelijke uitgangspunten bij de tekortreductie?" Er staan nogal wat uitgangspunten genoemd waarvan wij de impact groot achten. Op voorhand zullen we dan ook niet volmondig ja zeggen tegen deze geformuleerde beleidsinhoudelijke uitgangspunten. Drie: "Kan uw

raad instemmen met de volgende opdracht aan het college? Stel een begroting op die -met inachtneming van de onder 1 en 2 aangegeven kaders -voor 2025 sluitend is en voor de jaren daarna ten minste een aflopend tekort laat zien." Met inachtneming van onze reactie op vraag 2 zijn we het eens dat de begroting in 2025 sluitend moet zijn. Vraag 4: "Geef het college ruimte om bij het formuleren van voorstellen tot tekortreductie zo nodig af te wijken van het coalitieakkoord." Wij gaan ervan uit dat, als er omgebogen en afgeweken moet worden van het coalitieakkoord, dit eerst met de betrokken partijen wordt overlegd alvorens het college een besluit gaat nemen over de begroting 2025. Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel sterkte bij de opstelling van de aankomende begroting.

VOORZITTER: Ik voel me toch geroepen om een staatsrechtelijke opmerking te maken. Wat u in de coalitieoverleggen doet, moet u zelf weten, maar alle informatie moet gelijktijdig voor de hele raad beschikbaar zijn. Ik kan u dat niet toezeggen, want dat is niet zoals het in het staatsrecht is geregeld. Als u klaar bent met uw bijdrage, ga ik over naar de fractie van GroenLinks, bij monde van de heer De Ruijter.

DE HEER DE RUIJTER (GL): Voorzitter, ik had een algemene beschouwing in voorbereiding, maar het college geeft in deze kadernota zelf aan veel beleidskeuzes nog niet te hebben gemaakt en -anders dan wat we gewoon zijn -nog geen integrale afweging te kunnen voorleggen. Hoe kunnen wij als raadsfracties dan een integrale beschouwing geven? Deze kadernota helpt daar in ieder geval niet bij. GroenLinks voelt dan ook geen behoefte in te stemmen met deze kadernota. De nota geeft veel te weinig richting en daarmee wordt de kaderstellende rol van de raad niet serieus genomen. Dan onze algemene beschouwing, voorzitter: beide handen aan het stuur. Hoewel sommige fracties in deze gemeenteraad liever op de bagagedrager van het college plaatsnemen, wil GroenLinks het stuur in handen nemen. De handen aan het stuur van ruimteschip aarde. Bekijk onze aarde eens vanuit de ruimte, niet voor prestige of kapitalistisch gewin, maar om meer liefde voor die ene aarde te krijgen, want dat blijkt uit onderzoek precies wat astronauten voelen na in de ruimte geweest te zijn: een verlangen om onze planeet te beschermen. Zo ervaarde de astronaut Edgar Mitchell intense ontevredenheid met de staat van de wereld. Hij zei: "Je zou een politicus bij het nekvel willen grijpen, een kwart miljoen kilometer naar buiten willen slepen en zeggen: kijk daar dan naar, sukkel." Dat heet het overview-effect. Van op afstand zie je beter wat je al die tijd al omringde. Zonder dat overzicht raak je verstrikt in het alledaagse. Gewenning aan wat je steeds dichtbij om je heen ziet, doet je het belangrijkste vergeten. Je zwemt rondjes als een vis, zonder te beseffen wat water is. Overzicht, zodat je begrijpt waar je in leeft, wensen we alle politici en bestuurders toe. Doet het college met dit in gedachten - liefde voor de aarde vanuit overzicht -dan de goede voorstellen in deze kadernota? Deels wél, voorzitter. In de uitgangspunten wordt in ieder geval aandacht besteed aan de effecten op lange termijn en voor het ontzien van kwetsbaren en voor de energietransitie. Tegelijk stelt het college ook begrotingstekortreductie in het vooruitzicht, echt een lelijk woord voor bezuinigingen, maar wat je wegbezuinigt, krijg je niet zomaar terug, terwijl er wél heel veel geld op de plank ligt. Dat is geld dat besteed kan worden om voorzieningen in stand te houden, om mensen te ondersteunen, zodat ze kunnen blijven deelnemen aan arbeidsmarkt en samenleving, om de achteruithollende natuur te versterken en meer ruimte te geven. Sparen is geen doel van een publieke dienst als de gemeente. Misschien herkennen oplettenden onder u deze tekst. Dan weet u ook welke vraag daarop volgt. Wilt u zoveel geld laten liggen, terwijl u weet dat daarmee het dorpse voorzieningenniveau verschraalt, de lokale economie en samenleving niet vitaal blijven en de biodiversiteit achteruitholt? GroenLinks heeft een aantal voorstellen wat met dat geld zou kunnen gebeuren. Maak eens echt werk van het energiezuiniger maken van woningen. Waarom accepteren we dat er in Soest huizen bewoond worden met dezelfde ramen als 40 jaar geleden en met schimmel tegen de muren? Onze investering is in energiecoaches die met tochtstripjes iets moeten aanvangen in die beschimmelde enkelglas woningen. In Utrecht bijvoorbeeld staat een veel voortvarender aanpak in de prestatieafspraken met Portaal en de Alliantie. Waarom in Soest niet? Maak bijvoorbeeld ook eens echt werk van de aanbevelingen van de rekenkamer over klimaat. Nu lezen we in de kadernota dat extra geld nodig is om bomen die verdroogd zijn te vervangen en extra geld voor natuurbrandbestrijding. Dat is toch niet de gewenste integrale aanpak, maar alleen een soort dweilen met de kraan open zonder enig overzicht. Ook van het rekenkamerrapport Soest op de fiets uit 2021 is nog weinig effect te merken. Geef nu eens fietsers in plaats van auto's de ruimte bij scholen en bij sportlocaties. Geef fietsers bij stoplichten sneller groen. Strooi de fietspaden voortvarender in de winter. Nee, inwoners van Soest en Soesterberg worden nog altijd de auto ingejaagd, waardoor ze minder bewegen, meer ruimte innemen en meer vervuilen. Ook het sociaal domein vraagt overzicht en niet het enkelzijdig afbouwen van specifieke hulp, zoals in deze kadernota. Daar hoort op zijn minst tegenover te staan dat geïnvesteerd wordt in vroegsignalering en preventie door professionals, wat ons betreft nog meer dan het college nu inzet. In navolging van GroenLinks heeft het college nu wél in deze kadernota verwerkt dat investeren in jongeren investeren in de toekomst betekent. Is

het een idee om daarbij financiële zelfredzaamheid toe te voegen aan de speerpunten van bestaanszekerheid? Voorzitter, ik zou nog even kunnen doorgaan, maar voor nu laat ik het bij de opmerking dat vanuit de ruimte gezien ieder ravijn op aarde best te overzien is en dat we toch allemaal astronauten zijn, astronauten op ruimteschip aarde.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer De Ruijter, namens de fractie van GroenLinks. Ik kijk naar de fractie van Soest2002 en ik zie dat de heer Groothuis namens hen het woord voert.

DE HEER GROOTHUIS (SOEST2002): Dank u, voorzitter. Iedereen kent het aloude verhaal over de zeven vette jaren en de zeven magere jaren en hoe je hiermee moet omgaan. Het college heeft in de vette jaren veel geld in de algemene reserve gestopt en nu kan deze algemene reserve worden aangesproken, want de magere jaren zijn helaas aangebroken. Gelukkig hebben ze niet geluisterd naar de roep om de algemene reserve die is opgebouwd direct te gebruiken. Onze fractie kan instemmen met het voorstel hoe we de reserve inzetten om de tekorten de komende jaren aan te vullen vanuit de algemene reserve. Er zitten in het voorstel ook nog stelposten voor de dekking van eventuele begrotingstekorten en een reserve voor maatschappelijke opgaven. Er worden in deze kadernota voorstellen gedaan om de formatie uit te breiden tot bijna tien fte's. Deze uitbreiding drukt zwaar op de begroting voor 2025, maar ook op de komende jaren. Elk jaar komt dat weer terug. Onze fractie is hier zeer kritisch over en vraagt het college dit nog eens heel goed tegen het licht te houden. Zijn er andere oplossingen mogelijk? De huisvesting van maatschappelijke en culturele organisaties is urgent en onze fractie wacht een voorstel van het college af dat voor de behandeling van de begroting naar de raad wordt gezonden. De fractie van Soest2002 kan instemmen met de opdracht aan het college om voor 2025 te komen tot een sluitende begroting. Voor de jaren daarna is het juist om nu niet definitief tot een voorstel te komen, maar af te wachten wat de nieuwe regering brengt. Vasthouden aan het VNG-advies heeft onze toestemming. Wanneer er onvoldoende financiën van het Rijk komen, zal gekeken moeten worden of wij medebewindstaken nog kunnen uitvoeren en moeten keuzes worden gemaakt voor de begrotingen van de komende jaren. Wij hebben geen duidelijke voorkeur voor alleen maar A of B of C. Wij zijn tegen verhoging van de OZB, maar er kan wél gekeken worden naar bijvoorbeeld de toeristenbelasting en de leges en hoe die nog in verhouding liggen met andere gemeentes. Bij verlaging van het voorzieningenniveau kan gekeken worden of de vervangingstermijn niet verlengd kan worden. Het is niet altijd nodig om bijvoorbeeld een speeltoestel te vervangen als de vervangingstermijn erop zit. Bij taakstellingen vindt onze fractie dat bij duurzaam inkopen niet gestreefd moet worden naar 100%. Het kan ook in een trager tempo. Energietransitie moet doorgaan, maar dan alleen met geld dat het Rijk ons geeft. Niet versnellen en daar eigen middelen aan besteden. Nu de gemeente Soest moet bezuinigen, is het van belang dat de verbonden partijen dit ook doen. Onze fractie dringt dan ook aan bij het college dat zij daartoe stappen ondernemen om dit te bewerkstelligen bij deze partijen. Voorzitter, de jaren van uitgeven lijken voorbij. Nu komen de moeilijke jaren van besparen. Wij wensen het college veel sterkte bij het opstellen van de begroting. Dank u.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Groothuis. U sprak namens de fractie van Soest2002. Ik kijk naar de heer Lobbes en hij spreekt namens de fractie van de VVD.

DE HEER LOBBES (VVD): Dank, voorzitter. Wij zijn best een beetje geschrokken van deze kadernota. Waren er vorig jaar nog partijen die spraken over een obees spaarvarken, dan ziet het er nu naar uit dat het spaarvarken toch echt op dieet moet. De raad wordt gevraagd om in te stemmen met een aantal financiële en beleidsinhoudelijke uitgangspunten, om te komen tot een sluitende begroting. Die uitgangspunten zijn oké wat ons betreft. Het college vraagt ons ook om richting aan te geven, om keuzes te maken, maar het is best lastig om al heel concrete keuzes te maken, want veel is nog onzeker. Er staan nog pm-posten in het stuk, er zijn nog lopende onderzoeken - denk bijvoorbeeld aan het zwembad -en we wachten nog op de uitkomsten van de omgevingsprogramma's. De VVD is groot voorstander van een gedegen financieel beleid en van een sluitende begroting. Als we richting moeten aangeven, -de handen aan het stuur, aan het knipperlicht -dan slaan we wat betreft de VVD graag rechtsaf. Sterker nog: wij zijn ook bereid om op de rem te trappen als dat nodig is. Alles moet, maar niet alles kan wellicht meer. Paragraaf 4.4 van de kadernota is ook interessant: het scenario voor de tekortreductie, de drie knoppen waar wij als raad aan kunnen draaien. Het verhogen van de belastingen, het verlagen van het voorzieningenniveau of het opleggen van taakstellingen. Ten aanzien van het verhogen van de belastingen, moeten we allemaal gelijk denken aan de OZB. Dat is voor wat betreft de VVD echt een no-go. Afgelopen jaren is die OZB ieder jaar al verhoogd. Er is afgesproken dat we daarmee stoppen. Daar zijn in het coalitieakkoord ook duidelijke afspraken over, maar wat ik misschien nog belangrijker vind: onze inwoners zijn de afgelopen jaren geconfronteerd met hoge energieprijzen, torenhoge inflatie, graaiflatie, krimpflatie. Er kwamen allemaal flaties voorbij waar ik nog nooit van

gehoord had. Om dan nu als gemeente ook nog de belastingen te gaan verhogen: dat is iets wat mensen direct in hun portemonnee voelen.Dat vind ik echt een heel slecht idee. Dat is ook mijn antwoord op de vraag van mevrouw Welschen van D66 bij deze: ononderhandelbaar. Ook met verlagen van het voorzieningenniveau willen we echt terughoudend zijn, maar we willen vooral ook terughoudend zijn met juist nieuw beleid. In de nota is veel sprake van uitbreiding van de capaciteit/het aantal fte's, door een aantal andere sprekers ook genoemd. Met name in de paragrafen over het sociaal domein wordt om veel extra geld en extra fte's gevraagd. We begrijpen dat dit voortkomt uit de door ons vastgestelde Visie Sociaal Domein, maar gegeven de nieuwe financiële werkelijkheid zouden wij het passend vinden om hier ook terughoudender in te zijn. We onderschrijven bijvoorbeeld helemaal de deelopgave van de gezonde levensstijl, maar inwoners hebben natuurlijkzelf ook een soort van verantwoordelijkheid in een gezonde levensstijl. Dat hoeft niet altijd maar die overheid te bevorderen en te stimuleren. Een ander voorbeeld zijn de twee extra fte uit de voorjaarsnota voor de paspoorten. Kan dat nu echt niet anders? Ik dacht nog even over deze zin na. Misschien is het een leuk idee als bijvoorbeeld de wethouders of de ambtenaren ook eens een dagdeel gaan meehelpen op de paspoortenbalie. Wees creatief! Het is zomaar een suggestie. Gratis overigens. Dat ook weer. Er zijn geen externe onderzoekskosten voor nodig. Wij willen hier echt op de rem trappen en vragen het college terughoudend te zijn met het aannemen van extra mensen en zeker geen contracten voor onbepaalde tijd aan te gaan. Dan de maatschappelijke opgaven die worden genoemd in de kadernota. Zo is daar bijvoorbeeld de vluchtelingenopvang. We vragen het college ook zeer terughoudend te zijn met extra vluchtelingenopvang. We hebben een nieuw kabinet in Nederland. Er is al gerefereerd aan het onderhandelaarsakkoord. Wij krijgen het strengste asielbeleid ooit. Soest doet ook al heel veel: 400 vluchtelingen aan de rand van Soesterberg, 256 Oekraïners verspreid over hele Soest, opvang in het Fletcher Hotel en het Albertsdorp. We nemen onze verantwoordelijkheid als Soest. Er zijn ook gemeenten die nog vrijwel niets doen in onze regio. Extra vluchtelingen betekent ook extra druk op het sociaal domein, een onderwerp waar het toch al best spannend gaat worden de komende jaren. Ook de energietransitie is een van die maatschappelijke opgaven. Vanaf 2026 is er onvoldoende dekking om de beoogde versnelling in te zetten en ontstaat er een tekort van 2 miljoen. Dan maar geen versnelling. We zijn op zich voor de energietransitie, maar als er zulke tekorten ontstaan, is versnelling wat ons betreft niet aan de orde. U vraagt in de kadernota ook om het college ruimte te geven om af te wijken van het coalitieakkoord. Daarop is ons antwoord: alleen in goed overleg. Resumerend: geen verhoging van de OZB, terughoudendheid met het uitbreiden van fte's, vooral binnen het sociaal domein, ook als dat betekent dat we niet alle ambities meer kunnen waarmaken -alles moet, maar niet alles kan wellicht meer - en zeer terughoudend met extra vluchtelingenopvang en het versnellen van de energietransitie. Tot zover.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Lobbes. U sprak namens de VVD. Ik geef het woord aan de heer Lucas en hij spreekt namens het CDA.

DE HEER LUCAS (CDA): Voorzitter, dank, ook luisteraars, college en anderen die meekijken, later wellicht. Ik ga vooral in op het overzicht van de beleidsmatige en de financiële uitgangspunten en misschien wat minder dan anderen op de aparte posten, die beoordelend. De voorjaarsnota van het Rijk, het Haagse hoofdlijnenakkoord en eventuele aanpassingen vanuit de Tweede Kamer. De vraag is: krijgen we er vanuit Den Haag voor Soest iets meer bij of nog meer minder of misschien wel wat minder minder? Daar start het allemaal mee. Wat is onze inkomenspositie als Soest? We lezen dat dat allemaal nog onzeker is en voor hoe het uitpakt, is één ding zeker: dat niets zeker is. Die onzekerheid maakt het lastig om te bepalen wat het startpunt is. Het zijn dagkoersen. Dat werd in de voorjaarsnota ook al duidelijk. Het college en de ambtelijke ondersteuning wens ik alle wijsheid toe om met die dagkoersen toch een consistente lijn uit te zetten. Gelet op onze Soester traditie -en die maak ik al een aantal jaren mee - van voorzichtig begroten, vertrouw ik dat hen toe. Dank in ieder geval voor de heldere opschriftstelling van de onzekerheden. Een paar opmerkingen van het CDA bij de kadernota.1: bij de beleidsinhoudelijke punten geeft u als eerste aan dat het coalitieakkoord leidend is, maar als vierde punt noemt u: "Onze inwoners staan centraal.". Dat lijkt in tegenspraak. Is het akkoord leidend of toch onze inwoners? Wie en wat moeten we daaronder verstaan? Inwoners of ook ondernemers, -vaak ook inwoners - instanties als SWOS, Balans of verenigingen die voor inwoners veel betekenen? Centraal in de zin dat negatieve effecten van de maatregel worden tegengegaan? Dat kan, maar ik heb niet het idee dat dit inwoners centraal stellen een onderscheidend criterium is waar we wat mee kunnen straks als raad. Bijna alle investeringen kan je namelijk scharen onder het kopje goed voor onze inwoners: twee fte voor de uitgifte van reisdocumenten, investeren in gezondheidsprogramma's, in sporthal of turnhal. Zelfs een personal assistant voor de burgemeester kan goed zijn voor onze inwoners als die persoon bijvoorbeeld goed in de gaten houdt waar inwoners mee zitten, een extra belletje van de burgervader nodig hebben of toeziet op toezeggingen. Als vijfde uitgangspunt staat er: "We ontzien de meest kwetsbare inwoners." Dat is dan weer mooi verwoord, maar ook hier: wat

betekent dit? U spreekt in de kadernota ook over het mogelijk niet uitvoeren van medebewindstaken. Doet u dat ook als dat effect heeft op die groep kwetsbare inwoners? Ik hoop toch van niet. Graag een reactie. Het CDA ziet in ieder geval liever als eerste uitgangspunt inwoners centraal, maar dan in een bewoording die duidelijk maakt wat wél en wat niet wordt bedoeld hiermee. Ik mis in de tekst ook hoe we met dit uitgangspunt een weging kunnen maken, want dat is uiteindelijk onze taak ook als raadsleden straks. Ook wij als raadsleden zullen namelijk een weging moeten maken. Dan vindt het CDA het essentieel dat we inzicht hebben in hoeverre aan de beleidsmatige uitgangspunten is voldaan. Ik neem aan, maar ik vraag het in ieder geval of die afweging het geval is en de argumentatie daarbij bij de begroting, want nu mis ik de richting. Punt 2: ik kan me voorstellen dat sommige investeringen later gestart kunnen worden zonder groot effect en dat andere investeringen onderdeel zijn van een bestaand traject of dat, als ermee gestopt wordt, dat meer slechte effecten kan hebben dan stopzetten oplevert. Ik heb graag inzicht in die effecten. Is dan bijvoorbeeld een fasering mogelijk en welk effect heeft dat? Bijvoorbeeld bij het project Smitsveen: stop je, dan stort het project in. Herstart is namelijk erg lastig. Bij intensivering van de handhaving is dat nog niet structureel. Welk effect heeft het als wij dit weer doorschuiven? Ik ben in ieder geval geholpen bij mijn wikken en wegen als ik straks weet bij de relevante uitgaven in welke mate het mogelijk is later te starten. Wat kost het? Wat levert het op? Graag een reactie. Punt 3. Het CDA ziet uitgaven in het sociaal domein als investeringen, -in gezondheid, in onderwijs, in vitaliteit, in mentaal weerbaar maken - niet als kostenpost. We bereiken er veel mee, alleen is het vaak minder meetbaar, maar wél merkbaar. Het CDA ziet graag dat u in deze cijfermatige exercitie die u moet gaan maken met betrekking tot de begroting, oog heeft voor die merkbare, maar meestal minder meetbare effecten. Graag uw reactie daarop. Ik lees dat het college opvolging geeft aan het begrotingsadvies van de VNG over de tekortreductie en het in kaart brengen, maar niet in gang zetten. Prima. Het CDA kan dit van harte steunen. Elders lezen we weer over aanvullende dekkingsopties. Daar heeft het CDA dan weer graag informatie bij over die effecten op de gestelde beleidsuitgangspunten die u eerder heeft genoemd. Tot slot wordt ons gevraagd het college ruimte te geven om met betrekking tot die tekortreductie zo nodig af te wijken van het coalitieakkoord. Het CDA heeft dat medeondertekend. Het college mag van het CDA afwijken, maar voor alle duidelijkheid: de thema’s wonen en sociaal domein kennen voor het CDA absolute prioriteit. Dat betekent in ieder geval: niet welzijn als kostenpost, maar welzijn als investering en niet een huis van de samenleving, maar een huis voor onze inwoners. Voorzitter, tot zover onze heel algemene beschouwing. Veel wijsheid en Gods zegen toegewenst bij de klus die u en het college wacht. Tot slot nog een ernstige noot die ik wil brengen als een vrolijke noot of als een soort voetnoot. Wilt u nog eens goed lezen wat er in de kadernota op bladzijde 29 bij Meedoen en Inclusie staat over discriminatie? Daar staat: - en ik citeer - "We willen dat in 2025 meer mensen in Soest discriminatie melden." Je kan het lezen als dat het uitlokken tot discriminatie is. U wilt immers niet minder, maar meer meldingen. Ik denk dat ik snap wat u hier bedoelt te zeggen, maar het staat er niet. Graag nog even een check op deze tekst. Tot zover de bijdrage van het CDA.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Lucas. U sprak namens het CDA. Ik denk dat dit een mooi moment is om even te schorsen. Er zijn niet heel veel vragen gesteld, maar dan kan het college even daarover beraadslagen en kunnen we allemaal misschien even enige frisheid buiten opdoen. Ik schors deze vergadering.

7. Reactie van de portefeuillehouder over de Kadernota

VOORZITTER: Dames en heren, mag ik u vragen om uw plekken in te nemen en de beraadslagingen te staken? Dan ga ik nu het woord geven aan wethouder Sterenberg namens het college van B en W voor de eerste reeks in de beantwoording. Wethouder Sterenberg.

WETHOUDER STERENBERG: Dank u wel. Als wethouder Financiën wil ik starten met u toch nogmaals één ding op uw hart te drukken. Dat heb ik vanavond iets minder teruggehoord, maar hoewel het jaar 2025 nu natuurlijk sluitend lijkt, is het wél zo dat er nog steeds ook voor 2025 keuzes gemaakt moeten worden. Er is een stelpost nieuw beleid. Die bestaat uit 1,3 miljoen en de ambities rijken verder. Keuzes maken moet sowieso. Ik heb een paar keer gehoord richting 2026, maar toch even dat meegeven. Ik begrijp ook hoe moeilijk dat is. Meerdere keren hebben we die vraag gekregen: hoe hebben we dan inzichtelijk wat de gevolgen zijn van iets wél of niet doen? Ik wil u ook graag toezeggen dat we bij de begroting inzichtelijk maken wat het effect van temporiseren is. Wat doet dat met de doelen? Ook bijvoorbeeld wanneer het over de fte's gaat: welk effect heeft het niet invullen van een fte? We hebben geen fte's voor de aanwezigheid, maar we hebben fte's in huis omdat we daarmee concrete doelen willen behalen. Het schrappen van een fte is ook een keuze maken in welke doelen je wél of niet wil behalen. Dat wilde ik graag even meegeven. Daarmee hoop ik ook al antwoord te geven op een aantal van de vragen die er onder

andere zijn gesteld over de fte's. Dan ga ik naar de ChristenUnie, naar de vragen die aan mij gesteld zijn. Een van de vragen is: wat zijn de plannen om uitval op de scholen aan te pakken en is de wens realistisch om die op nul te stellen? Op dit soort onderwerpen moet je wens zijn om het op nul te stellen. Dat is net als bij verkeersdoden. Dan zeggen we ook: daarvan willen we er maar nul. Punt. Hiervoor blijven we gebruikmaken van de MAZL-aanpak. Dat is ook een bewezen effectieve interventie. Ik kan u vertellen dat we daar echt op inzetten. Ik ben vandaag nog bij een bijeenkomst daarvoor geweest. Dan kwam ook meerdere keren de evaluatie Smitsveen voorbij. Ik heb vorige week al als service van de zaak de evaluatie naar iemand toegestuurd en toch blijkt het weekbericht van 27 maart aan een deel van de mensen voorbij te zijn gegaan, maar de evaluatie an sich is al verzonden. Ik snap ook dat u heel graag in gesprek wil gaan over de evaluatie, ook gezien de timing die er nu is dat we vragen om voortzetting. Ik kan u aangeven dat we na de zomer daarover ook met u in gesprek gaan. Dat wordt nu ook in de steigers gezet hoe we dat vormgeven, ook op de plek Smitsveen zelf, ook in betrokkenheid met de inwoners. Dan D66. Tegen een heel leuk en strak Chanel pakje zou ik overigens nooit nee zeggen, maar - meneer Baks - dan krijg ik misschien last van Sinterklaas, die toch zegt dat het pakje iets buiten de financiële grenzen gaat. D66 vraagt naar de stand van zaken voor de scholen, de uniforme procedure, die aanpak. De website komt dit jaar nog online. Dat is helaas iets later dan voorzien, maar dat komt ook omdat deze is opgezet in samenwerking met alle schoolbesturen. We moesten het ook echt met z'n allen samen eens zijn. We willen die website ook pas online zetten als dat allemaal goed geregeld is, maar dan is de uniforme inschrijfprocedure er ook en is er ook een overgangsregeling voor de kinderen die nu al ingeschreven staan. Dan vraagt u een strakkere analyse op de risico's. We zijn continu aan het professionaliseren. Er is ook een notitie vastgesteld over hoe we dat gaan doen. De jongerenwerkers niet 09:00 tot 17:00. Oh, dan zijn we al bij de PvdA. Excuus, maar u bent vast ook heel geïnteresseerd. PvdA vraagt naar de jongerenwerkers: niet 09:00 tot 17:00, maar ook in de avond en in het weekend. We gaan over een heleboel, maar ik ga niet over hun werktijden. Ik ga er wél vanuit dat deze organisaties naar inzicht de jongerenwerkers zo optimaal mogelijk inzetten. GGS stelt de vraag naar een onderzoek naar leges en kostendekkendheid en of we daar ook in kunnen benchmarken. Een benchmark op de kostendekkendheid van de leges zelf - om dat te vergelijken -is niet heel zinvol, maar we begrijpen uw oproep om te kijken of de zaken in balans zijn. GroenLinks vraagt: waarom laten we zoveel geld op de plank? Wilt u zoveel geld op de plank laten liggen? In het voorstel ziet u ook al bij de algemene reserve dat we de ruimte daar willen aangeven om met voorstellen te komen juist voor de maatschappelijke opgaven. Als u vanuit het ruimteschip naar beneden daalt, -u heeft het aapje letterlijk en figuurlijk op uw schouders met uw T-shirt -dan mag u ook met die voorstellen komen. Dan het CDA. U heeft het over het oog voor het merkbare en niet voor de meetbare effecten. Ik vind dat u dat zelf al heel mooi heeft aangegeven door te zeggen: welzijn is geen kostenpost, maar een investering. Dat is een heel mooi uitgangspunt dat wij daarin kunnen omarmen. Dan is er nog een onderwerp waarop wij stiekem toch hetzelfde dachten. Uw zin, de interpretatie van de discriminatie melden. Toen ik hem deze week nog een keer las, -mogelijk nog met dezelfde bril - dacht ik dat ook, maar het gaat natuurlijk bij discriminatie dat mensen ook echt bereid zijn om het te melden. Dan heb je een mogelijke stijging, maar je wil ook echt aanwakkeren dat mensen ons discriminatiepunt weten te vinden, want alleen dan kunnen we er ook beter op inzetten. Dat waren volgens mij de vragen aan mij.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Sterenberg. Wethouder Scholten.

WETHOUDER SCHOLTEN: Voorzitter, dank. Drie vragen van de ChristenUnie die ik graag beantwoord. U vroeg over de woonopgave in relatie tot de opvang van vluchtelingen en andere doelgroepen die we benoemd hebben in de programmaopdracht. Ik heb goed nieuws voor u. We hebben een tijdje aardig onthand gezeten wat betreft ons team dat leeggelopen was vanwege andere stappen in hun zakelijke carrière, maar het team is weer op orde. Dat betekent dat we inhoudelijk op deze vraag na de zomer kunnen terugkomen bij u. U vraagt ook of de 1,5 miljard subsidie verrekend wordt met de 2 miljoen. Miljard, sorry, dat is een mooie. Dat is wensdenken. Het is 1,5 miljoen subsidie. Of die verrekend wordt met die dotatie van 2 miljoen. Nee, dat is niet aan de orde. Voor uw beleving: de ontwikkelstrategie staat ook voor na de vakantie op de agenda. Dan kunnen we dit ook uitvoerig met elkaar verder bespreken. Dan heeft u het over het onderzoek naar de behoefte aan maatschappelijke huisvesting. Dat is heel breed geweest en in de beantwoording en het onderzoek nemen we ook wel degelijk alle gemeentelijke locaties mee. Voorzitter, tot zover.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Scholten. WethouderTreep.

WETHOUDER TREEP: Dank u wel. Er zijn meerdere opmerkingen gemaakt over de energietransitie en het nieuwe energieprogramma en hoe we dat moeten versnellen. D66 vroeg daar ook naar. Hoe

ziet u dat dan als we 2 miljoen tekortkomen? We leggen u na de zomer graag het nieuwe programma 2024-2040 voor. We weten dat we 2 miljoen tekortkomen. Die berekening hebben we alvast in deze kadernota opgeschreven en dat dat ook is vanaf 2026. Het is nodig dat we keuzes maken, dat we of temporiseren of dingen niet doen of dat we plussen en dat is dan aan u als raad. We weten in ieder geval uit onderzoek dat vorig jaar gedaan is dat de kosten 40% meer zijn dan eerder gedacht in 2021.Dat komt doordat de gemeenten nu veel beter in beeld hebben gebracht wat die opgave is, wat het allemaal behelst. Het geld dat we van het Rijk krijgen, is ontoereikend. Dat weten we ook. Dat is alleen bedoeld voor handjes. Die hebben we, maar dan moeten we ook nog kosten maken voor de uitvoering. Anders kunnen we niets doen en dan kunnen die handjes maar beter op hun handen gaan zitten. We leggen u dat voor en daarin zijn wel degelijk keuzes te maken. In ieder geval hebben wij het nu als maatschappelijke opgave in deze kadernota opgenomen en horen uw reactie daar graag op.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Treep. Wethouder Suna.

WETHOUDER SUNA: Voorzitter, een van de vragen die ik heb gekregen, ging over de KWIEK-beweegroutes voor met name de senioren op de straten. Dat voorbeeld kende ik persoonlijk zelf niet, maar ik heb het ook gehoord. Ik vond het ook een inspirerend voorbeeld dat we zouden kunnen gebruiken. Wij hebben opgenomen dat we juist in de openbare ruimte meer beweegruimte gaan creëren voor onze inwoners, zeker ook voor de senioren. In die gedachte zullen we ook bij de uitwerking van onze sportnota dit voorbeeld meenemen en kunt u daarnaar alle waarschijnlijkheid voorstellen over verwachten. Wordt vervolgd. Er was ook een vraag gesteld over de corporaties - prestatieafspraken - door meneer De Ruijter. U refereerde aan Utrecht als voorbeeld. Ik heb even gekeken naar de prestatieafspraken van Utrecht. Wij hebben uiteraard een thema duurzaamheid opgenomen in onze presentatieafspraken. Utrecht heeft dat ook. Dat is identiek. Zij doen hetzelfde, in lijn met nationale prestatieafspraken, waarin staat: tot en met 2028 moeten energielabels minimaal op niveau D zijn. Dat hebben wij ook in onze prestatieafspraken opgenomen. Landelijk maakt uitzonderingen. Wij maken geen uitzonderingen. Dat geldt voor alle woningen. Wat we ook doen, is: zodra sprake is van nieuwbouw, sloop, renovatie of dat soort zaken, gaan we proberen juist energieneutraal te hanteren, waar nodig ook gasloos te bouwen. We hebben bijvoorbeeld vorig jaar de Moerbessenberg opgeleverd op die manier, dit jaar De Groene Bron. In die zin denk ik dat wij op de goede weg zijn. Andere suggesties die u zou hebben, wil ik ter harte nemen in het vervolg met de verdere prestatieafspraken. Jaarlijks evalueren we en kijken we naar de stand van zaken. Mocht u nog interessante zaken voor ons hebben, dan hoor ik dat ook graag. Dat waren ze, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Suna. Meneer Dijkhuizen. Gaat u uw gang.

PLV. VOORZITTER: Ik geef u graag het woord.

BURGEMEESTER: Dank u wel. Er waren vragen gesteld over de dienstverlening en als het een belangrijk onderwerp is, waarom we daar niet op investeren. Niet alles hoef je natuurlijk te vertalen in investeren als het een punt van aandacht is. Bij dienstverlening -daar hebben we het uitgebreid over gehad, ook naar aanleiding van het raadsonderzoek - is het natuurlijk vooral management en opvolging. Daar wordt heel erg hard op ingezet. Gelukkig hoeven we daar dan niet in die zin financieel op in te zetten. Overigens wordt er ook -en dat heeft u in de kadernota ook gelezen -geïnvesteerd in de automatisering. Dat komt natuurlijk ook ten gunste van de dienstverlening. Dan nog een vraag van de heer Lodders, Lubbers, Lobbes. Ik heb de hele dag naar Ruud op de radio geluisterd. Meneer Lobbes: wethouders en paspoorten. Helaas is het verstrekken van paspoorten hooggeschoold werken. Daar zijn die wethouders niet voor geëquipeerd. Het is een belangrijke basistaak. We zullen niet willen dat daar verrassingen over ontstaan, dus helaas. Het is een leuke suggestie, maar de wethouders hebben al geen tijd. Die opleiding kunnen ze niet doen. Het is goedkoper om dan medewerkers aan het werk te hebben. Ik heb bovendien ook de indruk dat de wethouders wat hoger in het loongebouw zitten dan de medewerkers die daar werken. Dan helemaal tot slot: een Chanel pak? Ik pas ervoor.

PLV. VOORZITTER: Dat hadden we toch graag een keer willen zien, schat ik zomaar in, maar ik geef u het woord terug.

8. Fracties reageren op de antwoorden van de portefeuillehouders over de Kadernota

VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik kijken of er naar aanleiding van de beantwoording nog nadere vragen voor toelichting zijn. Ik zie in ieder geval mevrouw Welschen en ik zie meneer Paauw, meneer Stormbroek, meneer Witlox. Dat is het voorlopig. Mevrouw Welschen, D66.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter, en dank u wel aan het college voor de beantwoording. Hoewel we het antwoord van de wethouder waarderen dat we altijd professionaliseren, vind ik het wat kort door de bocht, want we hebben het hier immers over 6 miljoen euro, zonder dat we een fte hoeven te schrappen of zonder dat we iets hoeven om te buigen, misschien door iets scherper te gaan kijken. We zullen geen 6 miljoen kunnen besparen, maar misschien wel een beetje en ik denk dat alle kleine beetjes helpen, voordat we gaan schrappen en wethouders achter een balie gaan zetten. Het verbaast me ook dat de andere partijen daar verder ook niet op ingaan. Optie 1 is: we gaan fte's schrappen en we gaan korten op het sociaal domein. Dat is in ieder geval het meest voor de hand liggende. Als je wil bezuinigen, moet je als eerste kijken naar je uitgaven, hoe strak je die begroot hebt, voordat je gaat schrappen. Ik hoor het graag van de wethouder en van de andere partijen.

VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Welschen, D66. Meneer Paauw, GGS.

DE HEER PAAUW (GGS): Voorzitter, dank u wel. Even twee aanvullende vragen. Althans, het is ons niet duidelijk. Ik heb gevraagd voor een onderzoek van leges, kijken naar de balans en de kosten daarvan. Er werd geantwoord: we begrijpen dat, maar ik heb geen toezegging dat u ook daadwerkelijk dat onderzoek gaat doen. Ik begrijp dat u dat onderzoek gaat doen. Mocht het anders zijn, dan moet u daar even op reageren. Dan had ik nog graag, want ik heb dat heel nadrukkelijk aangegeven: wees voorzichtig met het structureel maken van alle fte's die in wezen nu worden opgevoerd in 2025, dat ze niet structureel worden. Ik heb daar geen reactie van het college op gehad.

VOORZITTER: Jawel, maar dat geeft niet. Dan gaat het college het straks nog een keer uitleggen. Meneer Stormbroek, POS.

DE HEER STORMBROEK (POS): Dank u wel, voorzitter. Toch even de vraag wat het college doet met de motie meer bomen in de openbare ruimte, omdat het alleen maar gaat over inboeten en vervangen van bomen als het gaat om schade door klimaatverandering. Ik was ook benieuwd of u meer kunt zeggen over een mogelijke locatie van een rioolzuivering in Soesterberg en waar dan en aan wat voor tijdspanne moeten we dan denken?

VOORZITTER: Had u dat in het kader van de kadernota willen zien?

DE HEER STORMBROEK (POS): Jazeker.

VOORZITTER: Dit zie ik heel erg als een inhoudelijke vraag en dat is anders dan richting geven, wat u in een kadernota doet.

DE HEER STORMBROEK (POS): Waarom maakt de keuze om een rioolzuivering bij Soesterberg aan te leggen en wanneer zouden we die tegemoet mogen zien?

VOORZITTER: Die is ook op de rand, maar die kan nog net.

DE HEER STORMBROEK (POS): Dan ook nog in het kader van de kadernota had ik ook even gevraagd of u nog eens kritisch zou willen kijken naar de verkeersveiligheidssituatie aan de Rademakerstraat en misschien kunnen we in de begroting ook een voorstel terugzien over een gymzaal voor een turnvereniging. Ik ben benieuwd of u daar wat mee zou kunnen en willen doen.

VOORZITTER: Dank u wel, meneer Stormbroek. Meneer Witlox, Partij van de Arbeid.

DE HEER WITLOX (PVDA): Ik denk dat het college één vraag van mij over het hoofd heeft gezien. Ik had gevraagd of het college nog eens een keer goed wilde kijken naar de spreiding van de scholen. 6-0: het lijkt wel een voetbaluitslag, Overhees tegen Boerenstreek. Dat antwoord heb ik nog niet ontvangen.

VOORZITTER: Ik worstel een beetje of dit nu in de kadernota thuishoort of volgende week bij het IHP. Dat laatste lijkt mij voor de hand liggender.

DE HEER WITLOX (PVDA): Als de wethouder in staat is om dat mee te nemen en als ze zegt dat ze het in het IHP meeneemt et cetera, dan vind ik het ook goed, maar ik had daar aandacht voor gevraagd.

VOORZITTER: Dat snap ik, maar we behandelen nu de kadernota. Die gaat natuurlijk weliswaar over alles, maar niet in deze. Het gaat over de richting van de begroting en niet zozeer over de inhoud van een beleidsdomein.

DE HEER WITLOX (PVDA): De inhoud van de begroting is gekoppeld aan de 75 miljoen die geïnvesteerd is.

VOORZITTER: Die zit beleidsmatig volgende week in de besluitvorming. Ik snap echt niet waarom dat dan nu moet, omdat het volgende week in de besluitvorming aan de orde komt.

DE HEER WITLOX (PVDA): Ik heb gewoon een vraag gesteld en ik heb er niets op teruggehoord. Het zou daarmee te maken kunnen hebben natuurlijk. Dat wilde ik graag weten,

VOORZITTER: Dan ga ik dat nu voor u beantwoorden. Het college gaat daar nu niet op in. Nu grijp ik even in als voorzitter. Ik heb dat ook bij meneer Stormbroek gedaan. We proberen hier ordelijk over de begroting en over de kadernota te praten en dit is een vraag die echt voorbijgaat aan die kadernota. Ik vind het heel jammer dat u daar dan op blijft persisteren, want dit gaat echt helemaal daar buiten om. Die IHP gaat over waar, wat en hoe. Dat is volgende week aan de orde.

DE HEER WITLOX (PVDA): U zult wel gelijk hebben, maar u heeft me helaas niet kunnen overtuigen.

VOORZITTER: Dan zal ik dat strakjes in de volgende schorsing - die er ongetwijfeld komt - nog doen. Zijn er nog anderen die aanvullende vragen of vragen aanleiding van de beantwoording hebben? Als dat niet het geval is, -ik kijk even - een schorsing van vijf minuten.

9. Tweede reactie van de portefeuillehouders

VOORZITTER: Dames en heren, het lijkt erop dat het college klaar is met de beraadslaging. Dan moet ik alleen even kijken wie van het college - ik denk mevrouw Sterenberg -de eerste aftrap gaat doen.

WETHOUDER STERENBERG: Dank u wel. De geïnventariseerde risico's - de 6 miljoen - komen telkens terug. Ik ga proberen om dit nu toch iets hopelijk duidelijker uit te leggen. Het is zo dat van de geïnventariseerde risico's 1,5 miljoen zich heeft voorgedaan. Dat wil niet zeggen dat we die andere miljoenen weer kunnen opzijschuiven van: dat gaat zich volgend jaar ook niet voordoen. Van hoe wij de risico's inschatten maken we al een soort kansberekening. We hebben een risico. Dat risico zou 5 miljoen zijn. Dan zeggen we: de kans dat dat zich echt voordoet, is 10%. Dan ramen we 500.000 - een snelle rekensom -en zo kom je op dat bedrag. Als al die risico's zich daadwerkelijk zouden voordoen, zouden we zelfs aan die 6 miljoen niet voldoende hebben. We beperken dat al. Daarbij moeten we ons wél met realistische risico's verhouden. GGS heeft gevraagd naar een toezegging over het onderzoek van de leges. Een toezegging legesbreed ga ik u niet doen, maar ik kan wél zeggen dat we dit bij iedere verordening die weer toe is aan herziening onderzoeken. Toevallig hebben we net een nieuwe verordening vastgesteld die ook uw kant op komt. Dat zijn de kabels en de leidingen. Daar hebben we dat onderzoek gedaan en daaruit zullen de leges verhoogd worden om die weer kostendekkend te maken. Dan ook uw vraag over de structurele fte's. Ik ben mijn betoog gestart met het effect dat het heeft. De fte's niet inrichten heeft direct effect op de doelen, maar we hebben ook de toezegging gedaan om, als we iets niet doen, in de begroting op te nemen wat nu de effecten zijn van keuzes wél of niet doen. Ik wil meegeven dat, als je gaat werken met tijdelijke contracten, dat op deze arbeidsmarkt een effect heeft, want voor een professional is het minder interessant om voor een tijdelijk contract te gaan dan voor de mogelijkheid op een vaste baan. Dat waren de vragen aan mij.

VOORZITTER: Dan kijk ik naar wethouderScholten.

WETHOUDER SCHOLTEN: Dank, voorzitter. POS vraagt of het college de bereidheid heeft om een toezegging te doen rond het realiseren van een turnhal voor de Springbokken aan het Griftland. Ik help u even herinneren aan de avond die we vorige week gehad hebben, waarin het college haar standpunt rond het advies rond dit vraagstuk duidelijk uiteengezet heeft. Die toezegging krijgt u niet. Dank u, voorzitter.

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Scholten. Dan kijk ik nu naar wethouder Treep.

WETHOUDER TREEP: Er waren nog twee vragen van POS. Meneer Stormbroek, u vroeg naar de motie meer bomen in openbaar groen. Die komt terug in het programma Groen en landschap en ook in het programma Water, hoe we omgaan met de openbare ruimte in het kader van klimaatadaptatie. Uw tweede vraag - ik las net de tekst - gaat over de rioolzuiveringsmogelijkheden in Soesterberg. Het staat er niet zo scherp in. We onderzoeken het, maar uiteindelijk is de locatie of er überhaupt een lokale rioolwaterzuivering is, echt puur aan het waterschap. Zij zullen dat ook moeten bekostigen. Het is niet aan ons. Wij nemen het alleen mee omdat we het zelf heel interessant vinden in de gesprekken met het waterschap.

10. Fracties reageren op elkaar over de Kadernota

VOORZITTER: Dank u wel, wethouder Treep. Volgens mij zijn wij nu rond met de beantwoording en is nu de gelegenheid om in te gaan -zo u wil of niet wil - op onder andere op de vragen die D66 aan de fractievoorzitter van de coalitie heeft gepresenteerd - voor zover nog niet beantwoord- of over andere punten op elkaars inbreng te reageren. Wie mag ik daarvoor noteren? Mevrouw Welschen.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter. Met het risico dat we in de dierentermen blijven hangen: het zijn wel een beetje krokodillentranen met zeven magere en zeven vette jaren. Er staat meer dan 20 miljoen op de rekening. Dat is geen geld dat we verdiend hebben. De gemeente is namelijk geen verdienmodel. Dat is geld dat niet is geïnvesteerd in de samenleving en dat hoort in de samenleving. Dat spaarvarken staat inmiddels tot zijn knieën in zijn eigen u weet wel en het is heel leuk dat je dan zegt: het is niet zo, want we moeten dat geld nu gaan uitgeven. Het mooiste voorbeeld was mijn schilder. Die zegt dan: mevrouw Welschen, prima dat we eens in een zoveel jaar bij u langskomen, maar als u ons elk jaar even laten komen, heeft u over vier jaar minder geld uitgegeven aan het op orde houden van uw prachtige grachtengroene kozijnen. Dat is waar wij elke keer weer op aansporen. Je kunt het geld bij je houden voor: oh, oh, misschien komt. Natuurlijk komt het. Zo werkt het, maar de vraag is even of het zinvol is. Dan nu zeggen: we hadden het geld nodig, we hebben het weggehouden van de samenleving, nu gaan we er tekorten mee dichten. Wat is dan de meerwaarde van al dat geld geweest de afgelopen jaren? Dan blijft mijn vraag nog steeds over, even klip-en-klaar, net zo helder als tijdens de verkiezingen: waar zijn we voor en waar zijn we niet voor? En dan niet: wonen. Dat roepen wij al twee jaar. Waar gaan we wonen? Waar gaan we dan bouwen? We hebben hem gehoord, maar waarvoor en waar niet voor? Zodat we er eens met elkaar over gaan praten. Dank u wel.

VOORZITTER: Wie pakt de handschoen op? Ik zie meneer Groothuis. De microfoon is weer hersteld. U kunt naar de dichtstbijzijnde microfoon. Meneer Groothuis, Soest 2002.

DE HEER GROOTHUIS (SOEST2002): Ik keek nog of ik de goede tabel had, maar het is de tabel 4. Daar staat precies in wat we gaan doen met die algemene reserve. Het is niet dat we nu die 20 miljoen hebben en die lekker blijft staan en we er niets mee doen. Nee, in die tabel staat juist waar we wél wat mee gaan doen.

VOORZITTER: Blijft u maar staan, meneer Groothuis, en doet u de microfoon uit. Dan kan mevrouw Welschen ook haar bijdrage leveren.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Ons punt is: die 20 miljoen had er misschien helemaal nooit moeten staan, want dat is namelijk heel veel geld. Als ik even heel simpel zou nadenken als Den Haag, wie er ook in Den Haag mag zitten en wat voor akkoord ze ook hebben gesloten: daar staat meer dan 20 miljoen, beste gemeente Soest. Het gaat over: gebruik je het geld in kleine stapjes om al een keer iets een beetje beter te maken of wachten we voorzichtig en kijken we, want daar komt iets aan, daar komt iets aan? Natuurlijk komt er iets aan, maar je kunt ook vooruitdenken. Soms is de aanval de beste verdediging, kan het Nederlandse elftal misschien van ons leren. Maar nogmaals blijft mijn vraag openstaan: waarvoor en waar niet voor?

VOORZITTER: Meneer Groothuis.

DE HEER GROOTHUIS (SOEST2002): Voorzitter, tabel 4 is voor mij glashelder, want daar staat juist waar we het wél gaan doen. Er staan twee uitzonderingen, dat het nog zoveel geld is voor maatschappelijke ontwikkelingen, want er staat best nog wat te gebeuren. De uitwerking van de sportnota en van de cultuurnota moet er nog komen. We moeten het nog hebben over al die

verenigingen die subsidies krijgen, want die zijn al jaar en dag niet aan de normen voldaan. Ze lopen al jaren achter. Dat levert allemaal geld op. Daarvoor staat in tabel 4 - die maatschappelijke doelen -nog 3 miljoen gereserveerd en dat komt naar mijn mening best op. Daarnaast is er nog - even uit mijn hoofd -2 miljoen gereserveerd voor begrotingstekorten. Die gaan vanzelf ontstaan. Dan was uw vraag wat wij als partij nog erg belangrijk vinden, wat we wél ook willen. Dat is uiteraard wonen. Dat moet doorgaan. We moeten meer woningen creëren en met name voor onze jongeren. Dat is een belangrijk streven voor ons. Tevens is het best belangrijk -maar dat is ook al eerder genoemd - dat je afblijft van de kwetsbare mensen in deze samenleving. Die voorzieningen moeten doorgaan. Dat had ik in mijn bijdrage ook gezegd. Achterstanden, wachtlijsten moeten weggewerkt worden, ook dit jaar.

VOORZITTER: Ik zie meneer Paauw naar de microfoon bewegen. Meneer Paauw?

DE HEER PAAUW (GGS): Voorzitter, naar mevrouw Welschen toe: ik denk dat het goed is om te weten dat, als je wil gebruikmaken van je algemene reserve, de provincie ons al een voorzet heeft gegeven hoeveel je ervan mag besteden. Dat kunnen we de eerste jaren gebruiken, maar je moet goed het verschil weten dat je maar incidenteel geld hebt. Het gaat met name over dat je je begroting op orde moet hebben. Dat betekent dat je ook op een gegeven moment structureel je uitgaven in de gaten moet houden. Ik denk dat u daar een vergissing mee maakt.

VOORZITTER: Mevrouw Welschen?

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter. De begroting structureel op orde betekent niet overhouden. Nogmaals: we zijn geen bedrijf. Het is maar net hoe u kijkt naar hoe de begroting op orde moet zijn. Even terugkomend op de heer Groothuis: we weten wat er allemaal moet gebeuren, maar volgens mij is de boodschap van het college dat niet alles kan. Dit moet allemaal, maar het kan niet. U geeft aan: we komen niet aan het sociaal domein. VVD geeft aan: zet het sociale domein maar even stil. GGS zegt: daar kunnen we even besparen. U zegt: we gaan investeren in wonen. Waar gaan we dat dan doen? De afgelopen twee jaar lopen er projecten die al liepen. Waar zit die investering? Waar zit die versnelling dan?

VOORZITTER: Ik denk dat meneer Groothuis als eerste wordt aangesproken. Laten we die dan eerst doen en dan daarna meneer Lobbes en dan meneer Witlox. Dan bent u volledig bediend, mevrouw Welschen.

DE HEER GROOTHUIS (SOEST2002): Dank u. Ik dacht dat er duidelijk in de stukken stond dat de kwetsbare mensen moeten worden ontzien, dat daar niet op bezuinigd wordt. Dat is een van de voorwaarden en daar hechten wij ook waarde aan dat het niet gebeurt.

VOORZITTER: Meneer Lobbes gaat u antwoord geven op de uitdaging die u tussen deze twee partijen investeert. Meneer Lobbes?

DE HEER LBBES (VVD): Ik had in mijn inleiding al aangegeven dat we hier niet gaan komen met hele concrete zaken waar per se in geïnvesteerd moet gaan worden, omdat er nog heel veel onzekerheid in de kadernota zit. Denk bijvoorbeeld aan het onderzoek naar het zwembad, wat potentieel vele miljoenen zou kunnen gaan kosten. Op uw tweede punt vind ik het riskant om het college aan te sporen om heel veel extra geld uit te geven. We hebben 20 miljoen. Dat moeten we allemaal uitgeven. Vanuit de oppositie is het makkelijk om dat te zeggen, maar dan gaat u over twee jaar zeggen: ziet u wel? Zo onverantwoordelijk met het geld omgesprongen. Als u het over krokodillentranen heeft, dan zie ik die krokodillentranen al naderen over twee jaar. Ik kom terug op mijn eerdere punt. Laten we een solide financieel beleid voeren en laten we voorzichtig zijn met die reserves die we hebben.

VOORZITTER: Meneer Witlox?

DE HEER WITLOX (PVDA): Laat ik het even niet over de financiële reserves hebben, want daar sluit ik me bij aan. Er komt nog genoeg op ons af. U vroeg ook naar waar de prioriteiten van de coalitiepartijen liggen. Wat ons betreft, - ik heb het, geloof ik, ook gezegd -liggen die bij het sociaal domein en wonen. Wat dat betreft, is - dacht ik - de vierde bullet van een van de uitgangspunten de kwetsbare inwoners ontzien. Wat dat betreft, onderstreept dat nog een keer het verhaal. Als graadmeter voor kwetsbare inwoners is het sociaal domein enorm belangrijk. Wat dat betreft, is dat voor dat voor mij mét wonen de hoogste prioriteit.

VOORZITTER: Mevrouw Welschen, u bent op uw wenken bediend.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik was hem kwijt. Ik had hem zo scherp in mijn hoofd. Ik kom even naar de heer Witlox. Ik snap dat u het sociaal domein zegt, maar something's gotta give. Ergens moet er iets sneuvelen om ervoor te zorgen dat dat sociaal domein wordt bediend. Nu weet ik weer wat ik tegen meneer Lobbes wilde zeggen. De afgelopen twee jaar was er ruimte. Toen hebben wij als oppositiepartijen constant gezegd: word nu eens concreet. Get to the point. Waar gaat het precies over? Dat was allemaal niet nodig. Nu er keuzes gemaakt moeten worden, zegt u: dat is helemaal nog niet helder en we weten het nog niet precies. Dat is een contradictie, met het risico dat we dan ook krokodillentranen krijgen, maar je weet het nooit.

VOORZITTER: Dat is meer dan een reactie. Ik weet niet of iemand nog wil reageren op de reactie. Meneer Witlox?

DE HEER WITLOX (PVDA): U zegt: dan moet er iets sneuvelen. Wat mij betreft nogmaals: mijn prioriteiten liggen bij de twee eerdergenoemde - sociaal domein en wonen -en of er iets moet sneuvelen? We moeten het hele brede programma nog krijgen. We hebben straks de omgevingsprogramma's. Dan pas hebben we het hele brede inzicht wat ons te wachten staat en dan pas kunnen we zien wat er eventueel moet sneuvelen of wat opgewaardeerd moet worden. Dan pas heb je dat inzicht. Ik zou er nu verder niets aan willen toevoegen.

VOORZITTER: Mevrouw Welschen?

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dank u wel, voorzitter. De oproep van de wethouder dat er echt in 2025 ook keuzes gemaakt moeten worden, schuiven we even voor ons uit.

VOORZITTER: Nee. Die komen bij de begroting aan de orde, want dan hebben we dat brede inzicht.

MEVROUW WELSCHEN (D66): Dan verheug ik me nu al enorm op de begrotingsbespreking. Dank u wel.

11. Afronding met advies aan de Agendacommissie

VOORZITER: Ik ga kijken of er nog meer behoefte is aan onderling debat. Als dat niet het geval is, dan hebben we in ieder geval een mooie gedachte-uitwisseling gehad, heeft u allemaal aangegeven waar uw prioriteiten liggen en gaan wij kijken volgende week bij de besluitvorming of u nog wél of niet nadere richting wil meegeven aan het college bij de voorbereiding voor het maken van de begroting.

12. Afsluiting

VOORZITTER: Ik dank u voor uw aanwezigheid, uw uithoudingsvermogen en ik wens u een koele nachtrust. Wel thuis.